

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σωτηρία Τζιβνίκου

Νεοελληνική γλώσσα
ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Νεοελληνική γλώσσα

**Εξερευνώντας
τον Κόσμο των Λέξεων**

**Γ' Δημοτικού
2^ο τεύχος**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συντονιστής/Αξιολογητής

Αξιολογήτρια

Αξιολογήτρια

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Επικουρική Εμπειρογνώμονας

**Υπεύθυνος του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Βασιλειάδης Κωνσταντίνος, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Καρλατήρα Διονυσία, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Κεφαληνού Νικολίτσα, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Ψώμος Παναγιώτης, *Πτυχιούχος Πληροφορικής*

Καλογεροπούλου Παρασκευή, *Πτυχιούχος Γραφιστικής*

Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μέλος
της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης*

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

Σωτηρία Τζιβινίκου

Νεοελληνική γλώσσα
Εξερευνώντας
τον Κόσμο των Λέξεων

Γ΄ Δημοτικού
1^ο τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συγγραφέας	Σωτηρία Τζιβνίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια <i>Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i>
Συμβολή στην ανάπτυξη του πρωτογενούς εκπαιδευτικού υλικού	Γεροδήμου Ελένη, Εκπαιδευτικός Αθμιας Εκπαίδευσης, <i>ΜΑ Ειδικής Αγωγής</i>
Εικονογράφηση/Γραφιστική Επιμέλεια	Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος
Σελιδοποίηση	Αικατερίνη Γιαννίτση, Γραφίστρια
Φιλολογική Επιμέλεια	Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος
Υπεύθυνη του μαθήματος κατά τη συγγραφή	Μπέσσα Σπυριδούλα, MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλόλογος
Προεκτυπωτικές Εργασίες	Σωτηρία Τζιβνίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια <i>Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i>
	Readnet Publications IKE

Πνευματικά Δικαιώματα Κειμένων

Το παρόν διδακτικό πακέτο διατίθεται αποκλειστικά για χρήση στα σχολεία, σύμφωνα με τους όρους που θα καθοριστούν από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Τα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτό, προέρχονται από τις εξής πηγές:

Κείμενα με αναφερόμενη πηγή και προέλευση. Ορισμένα κείμενα έχουν αντληθεί από δημοσιευμένες πηγές. Για αυτά τα κείμενα αναφέρεται η πηγή και η προέλευσή τους, και η χρήση τους γίνεται σύμφωνα με τους όρους πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν για τις πηγές αυτές.

Διασκευές δημοσιευμένων κειμένων από τη συγγραφική ομάδα. Η συγγραφική ομάδα έχει διασκευάσει κείμενα που προέρχονται από δημοσιευμένες πηγές, με στόχο την προσαρμογή τους στις ανάγκες του παρόντος διδακτικού έργου. Για τα διασκευασμένα κείμενα αναφέρεται πάντα η αρχική πηγή και προέλευση, ενώ η διασκευή καλύπτεται από τα δικαιώματα της παρούσας έκδοσης.

Πρωτότυπα κείμενα της συγγραφικής ομάδας. Τα υπόλοιπα κείμενα έχουν αναπτυχθεί εξ ολοκλήρου από τη συγγραφική ομάδα για τις ανάγκες του παρόντος έργου. Τα πρωτότυπα κείμενα προστατεύονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας, και οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή χρήση τους επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς του έργου.

Πνευματικά Δικαιώματα Εικόνων

Οι εικόνες που περιλαμβάνονται σε όλα τα τεύχη του παρόντος διδακτικού πακέτου έχουν χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χρήσης και τις άδειες που παρέχονται από τις πηγές τους. Συγκεκριμένα:

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Canva.com ενσωματώνονται στο παρόν έργο με βάση τους όρους άδειας χρήσης που προβλέπονται από την πλατφόρμα. Το έργο συμμορφώνεται με την πολιτική εμπορικής και μη εμπορικής χρήσης όπως αναφέρεται στον επίσημο ιστότοπο του Canva.com.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Freerik.com έχουν αποκτηθεί και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την άδεια χρήσης της πλατφόρμας. Όπου απαιτείται, αναφέρονται οι δημιουργοί, όπως προβλέπεται από την άδεια χρήσης.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από ανοιχτές πηγές στο διαδίκτυο χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον συνοδεύονται από σαφή άδεια χρήσης που επιτρέπει τη χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους όρους χρήσης τους. Σε περίπτωση που κάποια εικόνα παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η χρήση της δεν είναι εσκεμμένη και θα αφαιρεθεί άμεσα κατόπιν σχετικής ειδοποίησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

<p>Διδακτική Ενότητα (ΔΕ) (4 εβδομάδες)</p>	<p>3. Εξερευνώντας τους Μύθους σελ. 8</p>
<p>Διδακτική Υποενότητα (ΔΥ) (8 ώρες)</p>	<p>ΔΥ 1: Μυθικοί ήρωες και τα διδάγματά τους. ΔΥ 2: Μαθαίνουμε τον κόσμο μέσα από τους μύθους. ΔΥ 3: Μυθικά πλάσματα και συμβολισμοί. ΔΥ 4: Επανάληψη και εμπέδωση: Η Πολιτιστική κληρονομιά των μύθων.</p>
<p>1° θεματικό πεδίο: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες (2 ώρες)</p>	<p>Εντοπισμός πληροφοριών σε περιγραφικό κείμενο. Παραγωγή περιγραφικού κειμένου με χρήση σχεδιαγράμματος. Γραπτή/προφορική διατύπωση προσωπικής άποψης με επιχειρήματα. Παρουσίαση εργασίας με ρέοντα λόγο και προβλεπόμενη δομή.</p>
<p>2° θεματικό πεδίο: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα (2 ώρες)</p>	<p>Αναγνώριση δομικών στοιχείων περιγραφικού κειμένου. Γλωσσικά μέσα περιγραφικού κειμένου. Σύνταξη περιγραφικού κειμένου.</p>
<p>3° θεματικό πεδίο: Γραμματική περιγραφή (2 ώρες)</p>	<p>Συλλαβισμός. Μετοχές ενεργητικής φωνής. Συμφωνία επιθέτου με ουσιαστικό. Επίθετα σε -ιμος, -ινος, -ικος και εξαιρέσεις. Επιρρήματα.</p>
<p>4° θεματικό πεδίο: Λεξιλόγιο (1 ώρα)</p>	<p>Χρήση λεξιλογίου με θέμα τη μυθολογία. Χρήση λεξικού. Δημιουργία οικογένειας των λέξεων «δηλώνω» και «φως». Αντώνυμα - συνώνυμα.</p>
<p>5° θεματικό πεδίο: Ανάγνωση βιβλίων/ εκτεταμένων κειμένων (1 ώρα)</p>	<p>Εντοπισμός βασικών χαρακτηριστικών κειμένου (τίτλος, συγγραφέας). Εντοπισμός τίτλων και ανάγνωση βιβλίων με θέμα τη μυθολογία.</p>

ανά θεματικό πεδίο ανά θεματική

	<p style="text-align: center;">4. Εξερευνώντας τα Παραμύθια σελ. 30</p>	<p style="text-align: center;">5. Εξερευνώντας την Επιστήμη με τα Πειράματα σελ. 54</p>
	<p>ΔΥ 1: Η Δομή και τα Στοιχεία των Παραμυθιών. ΔΥ 2: Η σημασία των παραμυθιών για τα παιδιά. ΔΥ 3: Παραμύθια από όλο τον κόσμο. ΔΥ 4: Επανάληψη και εμπέδωση: Η δύναμη των παραμυθιών.</p>	<p>ΔΥ 1: Η Επιστημονική μέθοδος. ΔΥ 2: Πειράματα φυσικής και χημείας. ΔΥ 3: Πειράματα με καθημερινά υλικά. ΔΥ 4: Επανάληψη και εμπέδωση: Η χαρά της ανακάλυψης.</p>
	<p>Εντοπισμός πληροφοριών σε περιγραφικό και αφηγηματικό κείμενο. Δημιουργία ομαδικής εργασίας με επιχειρήματα και παρουσίαση στο σύνολο. Παραγωγή αυθόρμητου προφορικού λόγου με φαντασία και δημιουργικότητα.</p>	<p>Διατύπωση υποθέσεων και συμπερασμάτων. Αναδιτύπωση απαντήσεων. Εντοπισμός επικοινωνιακού πλαισίου.</p>
	<p>Αναγνώριση δομικών στοιχείων αφηγηματικού κειμένου. Γλωσσικά μέσα αφηγηματικού κειμένου (ρήματα, χρόνοι, περιγραφικά επίθετα). Σύνταξη αφηγηματικού κειμένου.</p>	<p>Αναγνώριση δομικών χαρακτηριστικών ενός κειμένου οδηγίων. Παραγωγή κειμένου οδηγίων.</p>
	<p>Χρόνοι ρημάτων. Προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες. Αόριστος ανώμαλων ρημάτων. Επιρρήματα. Υποκείμενο και Αντικείμενο.</p>	<p>Απόλυτα και τακτικά αριθμητικά επίθετα. Χρήση τελικού -v. Επίθετο «πολύς» και επίρρημα «πολύ». Παρατακτικοί και υποτακτικοί σύνδεσμοι. Σύγκριση - παρομοίωση. Επιρρήματα.</p>
	<p>Χρήση λεξιλογίου με θέμα τα παραμύθια. Χρήση λεξικού. Δημιουργία οικογένειας της λέξης «δρόμος». Αντώνυμα - συνώνυμα.</p>	<p>Χρήση λεξιλογίου με θέμα τα πειράματα. Χρήση λεξικού. Δημιουργία οικογένειας των λέξεων «νερό» και «μνήμη». Αντώνυμα - συνώνυμα.</p>
	<p>Εντοπισμός βασικών χαρακτηριστικών κειμένου (τίτλος, συγγραφέας). Εντοπισμός τίτλων και ανάγνωση παραμυθιών από όλο τον κόσμο.</p>	<p>Εντοπισμός βασικών χαρακτηριστικών κειμένου (τίτλος, συγγραφέας). Εντοπισμός τίτλων και ανάγνωση βιβλίων με θέμα τα πειράματα φυσικής. Εντοπισμός και ανάγνωση βιβλίων γνώσεων με πειράματα φυσικής.</p>

Εξερευνώντας τους Μύθους

3

Αναρωτιόμαστε...

Ποιους μυθικούς ήρωες ξέρουμε;

Τι θα μάθουμε;

- Να κατανοούμε την αλήθεια που κρύβεται μέσα σε κάθε μύθο.
- Να αναζητούμε πληροφορίες.
- Να σχηματίζουμε τις μετοχές της ενεργητικής φωνής.
- Να γράφουμε μύθους.
- Να βρίσκουμε πληροφορίες μέσα σε ένα κείμενο.

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Μυθικοί ήρωες
και τα διδάγματά
τους.

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Μαθαίνουμε τον
κόσμο μέσα από
τους μύθους.

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ
ΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη:
Η πολιτιστική
κληρονομιά των μύθων.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Μυθικά πλάσματα
και συμβολισμοί.

- Να διατυπώνουμε την προσωπική μας γνώμη.
- Να γράφουμε σωστά και να σχηματίζουμε τα επίθετα σε -ινος, -ιμος, -ικος και τις εξαιρέσεις τους.
- Να αναγνωρίζουμε τα είδη των επιρρημάτων.

Κεντρική έννοια

Μύθοι και μυθολογία

Έννοιες - κλειδιά

θεοί

ημίθεοι

ήρωες

υπερφυσικά
φαινόμενα

αρχαιότητα

Σχετικές έννοιες

πολιτισμός

ιστορία

θρησκεία

τέχνη

λογοτεχνία

Δήλος: το ιερό νησί στην καρδιά των Κυκλάδων.
Ηρακλής: ο μεγαλύτερος μυθικός ήρωας.

Βλέπουμε τις εικόνες της Δήλου και του Ηρακλή.

Σκεφτόμαστε και προβληματιζόμαστε:

Είναι αληθινό πρόσωπο ο Ηρακλής;

Γιατί η Δήλος είναι ιερό νησί;

Στο μάθημα της Ιστορίας θα μάθουμε για τη Μυθολογία;

Ποια είναι η διαφορά των μύθων από τα παραμύθια;

Αναρωτιόμαστε πώς σχετίζονται οι εικόνες αυτές με το μάθημά μας.

Δήλος, ένα ιερό νησί

«Μου δίνεις αφορμή να σου πω την πιο όμορφη ιστορία της αρχαίας Ελλάδας. Το όνομα Κυκλάδες δόθηκε από τη φαντασία των αρχαίων Ελλήνων που απλώθηκαν και κατοίκησαν στα νησιά αυτά πολλούς αιώνες μετά την εποχή που σου αναφέρω τώρα. Η φαντασία των αρχαίων Ελλήνων προσπαθούσε να εξηγήσει τον κόσμο γύρω τους με ιστορίες που είχαν να κάνουν με τους θεούς τους. Έτσι, φαντάστηκαν ότι υπήρχε μια θεότητα, η Λητώ, που ήταν έγκυος. Είχε στην κοιλιά της την Αρτεμη, που θα γινόταν η θεά της φύσης και του κυνηγιού, και τον Απόλλωνα, που θα γινόταν ο θεός του φωτός, της μουσικής, της μαντικής και πολλών άλλων πραγμάτων. Η Λητώ περιφερόταν σε όλη τη Γη και δεν μπορούσε να βρει κανέναν τόπο να τη δεχτεί για να γεννήσει.

«Γιατί δεν την ήθελε κανείς; Βρομούσαν τα πόδια της;»

«Όχι, βρε πλακατζή. Γιατί η Ήρα, η βασίλισσα των θεών, δε συμπαθούσε τη Λητώ και είχε δώσει εντολή σε όλους τους τόπους να μη δεχτούν να γεννήσει η Λητώ σε αυτούς. Έτσι, η Λητώ γυρνούσε από τόπο σε τόπο παρακαλώντας να τη δεχτούν.»

«Μα αυτό δεν είναι ωραίο! Ήταν όντως κακιά η Ήρα;»

«Όχι. Απλώς αυτή είναι μια ιστορία που η Ήρα φαίνεται κακιά γιατί έπρεπε κάπως να χτιστεί η υπόθεση. Όπως είπαμε, η αρχαία μυθολογία είναι σε μεγάλο βαθμό φαντασία. Οι ιστορίες που περιέχει έχουν ποικιλία. Δεν είναι πάντα καλές, ούτε όμορφες. Έχουν μέσα τους και στεναχώρια, και πόνο, και αδικία. Δεν πειράζει. Έχουμε την ικανότητα να κρίνουμε ποια σημεία είναι όμορφα και ποια όχι. Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι δε θεωρούμε καλό που η Ήρα φαίνεται να είναι κακιά σε αυτή την ιστορία. Η ίδια ιστορία, όμως, είναι πολύ όμορφη, με ωραίο τέλος. Γιατί στο Αιγαίο έπλεε ένα μικρό νησάκι... ένας μικρός βράχος που δεν ήταν ακριβώς

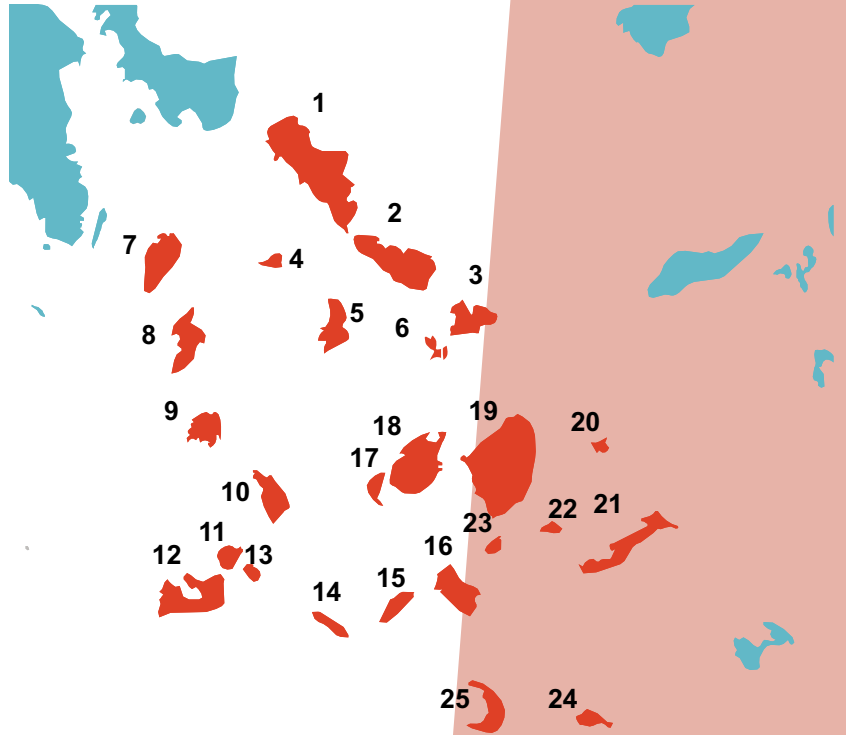

νησί ακόμα. Δεν είχε συγκεκριμένο τόπο σαν όλα τα νησάκια. Δεν ήταν δηλαδή δηλωμένο πού ακριβώς βρισκόταν. Ήταν αδήλωτος, έπλεε πέρα δώθε και κανείς δεν του έδινε σημασία ή αξία. Τότε, ο μικρός ο βράχος είπε στη Λητώ: «Έλα σ' εμένα! Καταφρονημένος είμαι και όλοι με περιφρονούν, έτσι μικρούλης που είμαι. Ξέρω πως είναι να τρως bullying και σε συμπονώ.» Η Λητώ ανέβηκε στον μικρό βράχο, πιάστηκε από έναν φοίνικα που υπήρχε στο κέντρο του μικρού νησιού και γέννησε τον Απόλλωνα. Ο τόπος όλος λούστηκε στο φως. Ο νέος θεός του φωτός είχε γεννηθεί! Το μικρό νησάκι, που γέννησε τον θεό του φωτός, πήγε και στάθηκε στο κέντρο του Αιγαίου και πήρε τη θέση που του άξιζε. Έμεινε εκεί για πάντα κι από αδήλωτος που ήταν, δηλώθηκε. Και ονομάστηκε Δήλος! Όλα τα άλλα νησιά είδαν το θαύμα της γέννησης, κατάλαβαν την αξία και την προσφορά του μικρού βράχου που γέννησε το φως και μαζεύτηκαν γύρω του για να τον τιμήσουν. Έκαναν κύκλο γύρω του και ονομάστηκαν Κυκλάδες.»

*Παιδιά, χωράει όλη η αρχαιότητα στο ασανσέρ;
Θεόδωρος Παπακώστας, Εκδόσεις Key Books*

1

Έχουμε 5 ομάδες. Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να γράψει τα ονόματα 5 νησιών των Κυκλάδων. Για βοήθεια, η κάθε ομάδα έχει γραμμένο το όνομα ενός νησιού.

1.
2. Τήνος
3.
4.
5.
6. Δήλος
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14. Φολέγανδρος
15.
16.

17.
18. Πάρος
19.
20.
21.
22.
23.
24. Ανάφη
25.

3

Εξερευνώντας τους Μύθους

2

Διαβάζω, ακούω, διηγούμαι.

Εργασία
σε ζευγάρια

Δουλεύουμε σε ζευγάρια. Παίρνουμε τον ρόλο του/της αφηγητή/τριας και τον ρόλο του/της αφηγητή/-τριας.

1ο βήμα: Ο/Η αφηγητής/-τρια διαβάζει με θεατρικό τρόπο και φωναχτά το κείμενο «Δήλος, ένα ιερό νησί».

2ο βήμα: Ο/Η ακροατής/-τρια ακούει προσεκτικά. Προσπαθεί να θυμηθεί την ιστορία και να την αναδιηγηθεί όπως καλύτερα μπορεί.

3ο βήμα: Αλλάζουμε ρόλους και επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία.

4ο βήμα: Στο τέλος, συζητάμε και σημειώνουμε ποια σημεία του κειμένου μας άρεσαν περισσότερο και γιατί.

3

Με την ομάδα μας κάνουμε μια συνθετική εργασία με τα παρακάτω βήματα.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη

ΒΗΜΑ 1: Συγκέντρωση πληροφοριακού υλικού για τους 12 θεούς του Ολύμπου.

ΒΗΜΑ 2: Δημιουργία γενεαλογικού δέντρου των θεών.

ΒΗΜΑ 3: Κατασκευή ταυτοτήτων (βιογραφικά) των θεών.

ΒΗΜΑ 4: Καταγραφή: τοπωνύμια, ονόματα οδών, βαπτιστικά ονόματα, ονόματα εταιρειών, καταστημάτων, πλανητών, διαστημόπλοιων που έχουν πάρει την ονομασία τους από τους θεούς.

ΒΗΜΑ 5: «αν ο θεός ζούσε σήμερα»: πού θα ζούσε, τι δουλειά θα έκανε, με ποιον θα έκανε παρέα, πώς θα διαφήμιζε τον εαυτό του, πώς θα ήταν μία μέρα....

ΒΗΜΑ 6: Ποιήματα (χαϊκού) - αινίγματα - ακροστιχίδες - σταυρόλεξα (δημιουργία από τους μαθητές)

ΒΗΜΑ 7: Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες συνθέτουν διαλόγους ή φανταστικές ιστορίες με ήρωες τους θεούς και τους εκφράζουν ελεύθερα (θεατρικό παιχνίδι).

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

«Η Λητώ χυρνούσε από τόπο σε τόπο παρακαλώντας να τη δεχτούν.»

Μετοχή (ενεργητικής φωνής του Ενεστώτα)

Μας δείχνει τον τρόπο που γίνεται κάτι.

Σχηματίζονται από ρήματα ενεργητικής φωνής. Όταν το ρήμα τελειώνει σε -ώ, τότε η κατάληξη της μετοχής είναι -ώντας.

Όταν το ρήμα τελειώνει σε -ω, τότε η κατάληξη της μετοχής είναι -οντας.

1

Ζωντανεύουμε τις μετοχές!

Ομαδική εργασία

1. Με την ομάδα μας, παίρνουμε μια κάρτα με ρήμα που έχει ετοιμάσει η δασκάλα/ο δάσκαλος (π.χ. γράφω, τρέχω, κοιτάζω).
2. Φτιάχνουμε τη μετοχή ενεργητικής φωνής από το ρήμα (π.χ. γράφοντας, τρέχοντας).
3. Παρουσιάζουμε τη μετοχή μας στην ολομέλεια με παντομίμα! Δηλαδή, δείχνουμε με κινήσεις ποια είναι η μετοχή μας (π.χ. γράφοντας).
4. Οι άλλες ομάδες προσπαθούν να μαντέψουν ποια είναι η μετοχή που παρουσιάζουμε.
5. Στο τέλος, χειροκροτούμε θερμά την ομάδα που μάντεψε σωστά τις περισσότερες μετοχές!

Ρήματα για κάρτες:

παίζω, κοιτάζω, πετώ, μαγειρεύω, χορεύω, κολυμπώ, διαβάζω, φωνάζω, πηδώ, γελώ

3

Εξερευνώντας τους Μύθους

3

Συμπληρώνω τα κενά με τις μετοχές των ρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση.

(φωτίζω - πλέω - παίζω - κυνηγώ - τραγουδώ)

Η Λητώ κοίμιζε τον Απόλλωνα νανουρίσματα.

Η Άρτεμις έμαθε να τρέχει τα ελάφια.

Ο μικρός βράχος έφτασε κοντά στα άλλα νησιά αργά.

Ο Απόλλωνας γαλήνευε τα ζώα μουσική.

Οι θεοί χάρηκαν για τη γέννηση του Απόλλωνα τον ουρανό.

4

Βρίσκω στο κρυπτόλεξο 10 μετοχές ενεργητικής φωνής.

Κ	Η	Π	Α	Κ	Δ	Χ	Κ	Δ	Ξ	Ε	Ο	Α	Π	Ρ	Ρ	Τ	Υ	Ι
Λ	Τ	Ι	Σ	Χ	Τ	Ε	Ν	Ι	Ζ	Ο	Ν	Τ	Α	Σ	Ρ	Χ	Ε	Γ
Υ	Ρ	Ν	Δ	Τ	Α	Ψ	Λ	Α	Ψ	Τ	Π	Χ	Κ	Ε	Ν	Ο	Τ	Ε
Ι	Φ	Ο	Γ	Υ	Σ	Ζ	Λ	Σ	Ν	Γ	Α	Σ	Α	Τ	Μ	Ρ	Α	Λ
Ο	Γ	Ν	Τ	Π	Π	Ε	Ι	Ν	Ω	Ν	Τ	Α	Σ	Γ	Ι	Ε	Λ	Ω
Ν	Ν	Τ	Ω	Ω	Μ	Α	Ο	Ο	Τ	Ν	Υ	Ρ	Σ	Β	Α	Υ	Κ	Ν
Τ	Ι	Α	Ξ	Ν	Η	Φ	Ν	Κ	Ε	Ω	Λ	Κ	Ι	Ν	Υ	Ο	Θ	Τ
Σ	Ο	Σ	Θ	Τ	Υ	Ξ	Τ	Ρ	Σ	Χ	Ι	Γ	Ο	Η	Α	Ν	Σ	Α
Η	Λ	Τ	Γ	Α	Φ	Υ	Α	Τ	Π	Α	Γ	Ω	Ν	Ο	Ν	Τ	Α	Σ
Υ	Π	Ρ	Δ	Σ	Δ	Ω	Σ	Ε	Σ	Κ	Ο	Ψ	Ε	Μ	Δ	Α	Φ	Ο
Ρ	Ω	Τ	Ω	Ν	Τ	Α	Σ	Ρ	Υ	Ο	Ν	Σ	Ρ	Κ	Ξ	Σ	Ο	Π
Ε	Ε	Η	Ψ	Θ	Τ	Ο	Λ	Μ	Ω	Ν	Τ	Α	Σ	Λ	Α	Σ	Ε	Ρ
Ρ	Ρ	Γ	Ν	Υ	Λ	Χ	Η	Α	Ε	Π	Α	Χ	Α	Ο	Κ	Υ	Ε	Δ
Ι	Θ	Β	Θ	Ο	Κ	Ω	Υ	Σ	Π	Κ	Σ	Λ	Σ	Π	Α	Ο	Ρ	Ι

5

Γράφω με πεζά γράμματα τις μετοχές που βρήκα στο κρυπτόλεξο και δίπλα στην κάθε μία γράφω το ρήμα από το οποίο προέρχεται.

μετοχή	ρήμα από το οποίο προέρχεται

6

Βρίσκω και άλλες λέξεις και συμπληρώνω το πινακάκι.

Στο κείμενο αναφέρεται πως το νησί Δήλος πήρε το όνομά του από το γεγονός ότι ήταν αδήλωτο και έπλεε στο Αιγαίο χωρίς να έχει όνομα στην αρχή. Άρα, η ονομασία του νησιού «Δήλος» και ο χαρακτηρισμός «αδήλωτο» είναι λέξεις που προέρχονται από την ίδια οικογένεια.

δηλώνω	

Μυθικά πλάσματα: Μέδουσα και Φοίνικας

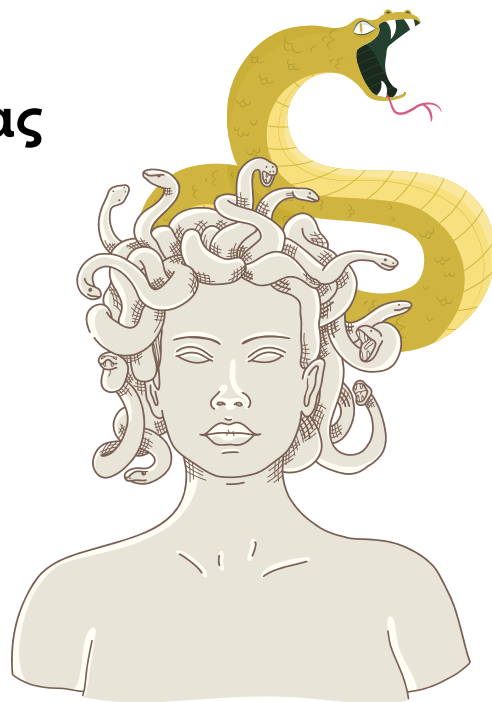
Μέδουσα*: ένα τέρας με σώμα γυναίκας και φαρμακερά φίδια αντί για μαλλιά.

Οι γοργόνες ήταν τρεις: η Μέδουσα (ή Γοργώ), που ήταν θνητή, και οι δύο αθάνατες αδερφές της, η Σθενώ και η Ευρυάλη. Τα μαλλιά τους ήταν φίδια που σάλευαν απειλητικά και είχαν δόντια σαν χαυλιόδοντες αγριόχοιρου, μπρούτζινα χέρια, τεράστια μάτια, πλατιά ρουθούνια, πελώρια στόματα και χρυσά φτερά. Το πρόσωπο της Μέδουσας ήταν τόσο αποκρουστικό, που όποιος το αντίκριζε πέτρωνε στη στιγμή.

Ο Περσέας, γιος του Δία και της Δανάης, υποχρεώθηκε από τον Πολυδέκτη, βασιλιά της Σερίφου, να σκοτώσει τη Μέδουσα και να του φέρει το κεφάλι της. Στο ταξίδι του Περσέα, οι Νύμφες του έδωσαν ένα ζευγάρι φτερωτά σανδάλια, έναν μαγικό σάκο και την περικεφαλαία του Άδη, που έκανε αόρατο, όποιον τη φορούσε, ενώ ο Ερμής του έδωσε ένα κοφτερό αδαμάντινο δρεπάνι και η Αθηνά μία αστραφτερή χάλκινη ασπίδα.

Ο Περσέας πέταξε στη χώρα των Γοργόνων, όπου τις βρήκε και τις τρεις κοιμισμένες και εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία. Χρησιμοποιώντας την ασπίδα ως καθρέφτη για να βλέπει τη Μέδουσα χωρίς να πετρώσει, ο Περσέας την πλησίασε και της έκοψε το κεφάλι. Το έβαλε έπειτα στον σάκο του και πέταξε μακριά. Οι αδερφές της ξύπνησαν και τον καταδίωξαν, αλλά η περικεφαλαία του Άδη έκανε τον Περσέα αόρατο και έτσι τους ξέφυγε.

Όταν ο Περσέας επέστρεψε στη Σέριφο, ανακάλυψε ότι ο Πολυδέκτης πίεζε τη μητέρα του να τον παντρευτεί. Οργισμένος, έβγαλε το κεφάλι της Μέδουσας από τον σάκο και ο Πολυδέκτης πέτρωσε. Το κεφάλι το πρόσφερε τελικά στην Αθηνά, που το τοποθέτησε στο κέντρο της ασπίδας της, για να τρομάζει τους εχθρούς της.

*Η Μέδουσα ήταν μια νέα και πολύ όμορφη γυναίκα, αλλά τόλμησε να καυχηθεί ότι ήταν ωραιότερη από τη θεά Αθηνά και αυτό δεν ήταν καθόλου συνετό εκ μέρους της. Επειδή το ωραιότερο χαρακτηριστικό της ήταν τα μαλλιά της, η θεά τα μετέτρεψε σε φίδια.

1

Διάβασε την περιγραφή της Μέδουσας στο ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο και γράψε στο τετράδιό σου τις φράσεις που την περιγράφουν.

Φοίνικας*: το μυθικό πουλί που ξαναγεννιέται από τις στάχτες του.

Ο Φοίνικας ήταν ένα πουλί της φωτιάς που ζούσε στην Ασσυρία και την Ινδία. Έμοιαζε με πολύ μεγάλο αετό και ζούσε 500 χρόνια. Όταν καταλάβαινε ότι η ζωή του πλησιάζει στο τέλος της, πετούσε στην Αίγυπτο. Εκεί μάζευε ξερά αρωματικά βότανα και κλαδιά και έφτιαχνε ένα είδος φωλιάς. Έπειτα κούρνιαζε εκεί και περίμενε τον θάνατό του, χαλαρώνοντας μέσα στις ευωδιές και τα αρώματα.

Η φωλιά του θα γινόταν ο τάφος του και ταυτόχρονα το λίκνο του. Ο Φοίνικας χαιρέτιζε τον Ήλιο και τον παρακαλούσε να ανανεώσει τη δύναμή του με τη φωτιά του. Ο Ήλιος έριχνε τότε το φως του πάνω στον Φοίνικα και η ευωδιαστή φωλιά τυλιγόταν στις φλόγες, καίγοντας το παλιό σώμα του. Στη συνέχεια, όμως, οι στάχτες άρχιζαν να σαλεύουν και να εμφανίζουν σημάδια νέας ζωής. Μέσα από την τέφρα πρόβαλλαν φτερά και ένας νέος μικρός Φοίνικας γεννιόταν, έτοιμος να ζήσει για άλλα 500 χρόνια.

*Το σώμα του Φοίνικα λαμποκοπούσε σαν χρυσάφι. Μια μυστηριώδης φωτιά ακτινοβολούσε στα μάτια του και ένα φωτοστέφανο περιέβαλε το κεφάλι του. Το λοφίο του άστραφτε στον ήλιο και η λάμψη του διέλυε το σκοτάδι. Τα πόδια του Φοίνικα είχαν χρώμα πορφυρό, ενώ τα φτερά του είχαν τα πιο όμορφα χρώματα: κόκκινο της φωτιάς, ανοιχτό μπλε, πορφυρό και χρυσό.

*Ελληνική Μυθολογία,
Στιβ Κέρσο - Βικτόρια Τόπινγκ, Εκδόσεις Σαββάλας*

2

Διάβασε την περιγραφή του Φοίνικα στο ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο και γράψε στο τετράδιό σου τις φράσεις που τον περιγράφουν.

3

Εξερευνώντας τους Μύθους

Ανακαλύπτουμε τα μυθικά πλάσματα! Διαβάστε με προσοχή το παράδειγμα και συμπληρώστε το δικό σας τετράγωνο για τη Μέδουσα.

3

Ομαδική εργασία

Ορισμός: Ένα μυθικό πουλί που ξαναγεννιέται από τις στάχτες του.	Χαρακτηριστικά: Έχει φτερά από φωτιά, ζει πολλά χρόνια, δεν είναι πραγματικό.
Φοίνικας	
Τι είναι ή Παράδειγμα: Εμφανίζεται σε παραμύθια, σε μύθους και ιστορίες φαντασίας.	Τι δεν είναι ή Μη παράδειγμα: Ζώα που υπάρχουν στ' αλήθεια, όπως ο παπαγάλος ή η κουκουβάγια.

Ορισμός:	Χαρακτηριστικά:
Μέδουσα	
Τι είναι ή Παράδειγμα:	Τι δεν είναι ή Μη παράδειγμα:

4

Διάβασε την περιγραφή του Κέρβερου και των Κενταύρων, στο ψηφιακό μαθησιακό αντικείμενο. Γράψε παρακάτω ποιο απο αυτά τα μυθικά πλάσματα θα ήθελες να είσαι και γιατί.

.....

.....

.....

.....

5

Βρίσκω στο κείμενο με τη Μέδουσα τα δώρα που έκαναν οι θεοί στον Περσέα και ετοιμάζω μία λίστα.

θεός/θεά	δώρο

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Τα επίθετα συχνά έχουν τις εξής καταλήξεις: **-ινος, -ικος, -ιμος.**

Η κατάληξη γράφεται με ι (γιώτα). Υπάρχουν όμως και μερικές εξαιρέσεις.

-ινος (πέτρινος, χάλκινος, αληθινός, κ.ά.)

Εξαιρέσεις: φωτεινός, σκοτεινός, ορεινός, υπεύθυνος, ανεύθυνος, επικίνδυνος, φθηνός.

-ικος (σπιτικός, βιαστικός, ευγενικός, κ.ά.)

Εξαιρέσεις: δανεικός, θηλυκός, γλυκός.

-ιμος (νόστιμος, φρόνιμος, χρήσιμος, κ.ά.)

Εξαιρέσεις: πρόθυμος, διάσημος, άσχημος, έτοιμος, έρημος, περίφημος.

1

Συμπληρώνω τα κενά με επίθετα του κειμένου.

Η Μέδουσα είχε χέρια, τεράστια μάτια, πλατιά ρουθούνια, πελώρια στόματα και χρυσά φτερά και πρόσωπο, που όποιος το αντίκριζε πέτρωνε στη στιγμή.

Οι Νύμφες έδωσαν στον Περσέα ένα ζευγάρι φτερωτά σανδάλια, έναν σάκο και την αόρατη περικεφαλαία του Άδη, ενώ ο Ερμής του έδωσε ένα κοφτερό δρεπάνι και η Αθηνά μία αστραφτερή ασπίδα.

Ο Φοίνικας μάζευε ξερά βότανα και κλαδιά και έφτιαχνε ένα είδος φωλιάς.

2

Φτιάχνω επίθετα από τις λέξεις. Δίπλα σε κάθε επίθετο γράφω ένα ουσιαστικό που να ταιριάζει (μπορώ να αλλάξω το γένος του επιθέτου).

Π.χ. αλήθεια - αληθινός - αληθινός ήρωας

χαρτί	βράδυ
γυαλί	φέτος
παιδί	σχολείο
πανί	Ελλάδα
χρήση	μακριά
σήμερα	αλήθεια

3

Συμπληρώνω την άσκηση στο ψηφιακό αρχείο.

Ο Φαέθοντας και το άρμα του Ήλιου

Το πήρε απόφαση ο Ήλιος πως του Φαέθοντα
δεν αλλάζει τα μυαλά
κι άρχισε να δίνει συμβουλές,
μήπως και τα καταφέρει
σε μια τέτοια αποκοτιά.

Τα ηνία γερά να τα κρατάς τα χέρια.
Μην καταλάβουν τ' άλογα πως τα φοβάσαι -
θα σε πάν' στ' αστέρια!

Στην ανηφόρα, πρόσεχε μην τα ζορίσεις.
Τη φόρα κράτα τους καλά. Μην τα τσαντίσεις!
Κι όταν πιάσεις να κατηφορίζεις,
πρόσεξε, καλά να τα ζυγίζεις!

Κι όσο για τα θεριά που στο δρόμο
θα συναντήσεις, άκακα είναι.
Μην τα φοβηθείς και μην τα παρατήσεις!

Δυσκολεύτηκε ο Φαέθοντας στην ανηφόρα,
τινάζοντας τα άλογα, αλλά τους κράτησε τη φόρα.
Κι όταν βγήκε πια στο ίσιωμα του ουρανού
κι είδε από ψηλά τα χρώματα του ωκεανού,
φούσκωσε από ευτυχία και είπε με υπεροψία:

«Δεν ήταν δύσκολο στον ουρανό να ανέβω.
Το άρμα αυτό εύκολα το οδηγώ!»

Όταν, όμως, είδε από μακριά να προβάλλουν τα θηρία,
κατάλαβε πως όλα αυτά δεν ήτανε αστεία.

Όταν πλησίασε του Σκορπιού το τρομερό κεντρί,
έχασε από τον φόβο του των αλόγων το λουρί.
Ελεύθερα τα άλογα, το άρμα όπου θέλουν σέρνουν,
στη γη, στη θάλασσα, στον ουρανό φλόγες και
φόβο σπέρνουν.

Φωτιά αρπάζουν τα βουνά, η θάλασσα τραβιέται,
Φλόγες τυλίγουνε τη γη, ο πόνος δε μετριέται.

Φωνή μεγάλη βγάζει η Γη,
τον Δία παρακαλεί,
κάτι να κάνει πρέπει, να την σώσει
από τη φωτιά να την ελευθερώσει.

Κι ευθύς ο Δίας στέλνει κεραυνό τρανό,
τον αναβάτη ρίχνει από τον ουρανό.
Τρομάζουν τα άλογα και σταματάνε,
πίσω στον Ήλιο μόνα τους χυρνάνε.

Το κορμί του Φαέθοντα έπεσε σε έναν ποταμό.
Ο Ήλιος λένε κρύφτηκε από τον καημό.
Το άρμα του, όμως, συνέχισε μόνος να οδηγεί
και με το φως του γιάτρεψε τη μαυρισμένη γη.

**Ο Φαέθοντας και το άρμα του Ήλιου,
Φίλιππος Μανδηλαράς,
Εκδόσεις Παπαδόπουλος**

*Η λέξη «αποκοτιά» σημαίνει το να κάνεις κάτι πολύ τολμηρό ή ρισκοκίνδυνο, συχνά χωρίς να σκεφτείς τις συνέπειες. Μπορεί να σημαίνει και πράξη τρέλας ή απερισκεψίας. Για παράδειγμα, όταν κάποιος κάνει κάτι πολύ επικίνδυνο χωρίς να σκέφτεται, λέμε ότι έκανε μια αποκοτιά.

3

Εξερευνώντας τους Μύθους

1

Γιατί ήταν αποκοτιά να πάρει ο Φαέθοντας το άρμα του Ήλιου;

2

Αν ήμουν στη θέση του Ήλιου, τι θα έκανα;
Θα έδινα το άρμα μου στον γιο μου;

Θυμάμαι να εξηγήσω
και να αιτιολογήσω
την απάντησή μου

3

Φτιάχνουμε ένα σπιτάκι για τη μεγάλη οικογένεια της λέξης «φως».

Το όνομα «ΦΑΕΘΩΝ» είναι η μετοχή τους αρχαίου ρήματος φαέθω, που σημαίνει λάμπω και φωτίζω. Η λέξη «φάος» προέρχεται από τη λέξη «φως» και από εκεί προέρχονται και οι λέξεις φαεινός, φαίνω > φαίνω > φαίνομαι.

φως	

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Επιρρήματα είναι οι άκλιτες λέξεις που προσδιορίζουν κυρίως τα ρήματα και φανερώνουν τόπο, χρόνο, τρόπο, ποσό.

Διαβάζω τις προτάσεις και γράφω τα υπογραμμισμένα επιρρήματα στη στήλη που ταιριάζει.

Τα άλογα γύρισαν πίσω στον Ήλιο.

Ο Φαέθοντας έπρεπε να κρατάει χερά με τα χέρια του τα ηνία.

Άφησε λίγο τα ηνία και τα άλογα όρμησαν στον ουρανό.

Το άρμα αυτό εύκολα το οδηγώ, σκεφτόταν ο Φαέθοντας.

Ανέβηκε ψηλά στον ουρανό.

Ο Ήλιος δεν ήθελε καθόλου να δώσει το άρμα του στον Φαέθοντα.

Τόπος (Πού;)	Χρόνος (Πότε;)	Τρόπος (Πώς;)	Ποσό (Πόσο;)

1

Αντιστοιχίζω τα επιρρήματα με το είδος τους.

κάτω

φέτος

έτσι

λίγο

καθόλου

δεξιά

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ (Πόσο;)

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ (Πότε;)

ΤΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ (Πού;)

ΤΡΟΠΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ (Πώς;)

μακριά

χτες

καλά

αλλιώς

πολύ

μεθαύριο

3

Εξερευνώντας τους Μύθους

2

Συμπληρώνω τα κενά επιλέγοντας επιρρήματα από το σύννεφο.

Ο Φαέθοντας δε φοβήθηκε να πάει με το άρμα του Ήλιου.

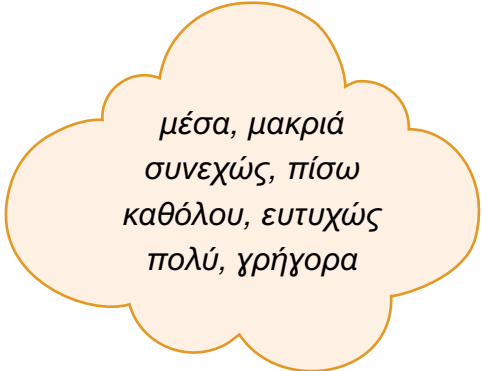
Ο Ήλιος ανησυχούσε για τον γιο του.

Ο Φαέθοντας τρόμαξε, όταν είδε τα θηρία.

Τα άλογα κάλπασαν προς τον ουρανό.

..... το φως του Ήλιου γιάτρεψε τη Γη.

Το σώμα του Φαέθοντα έπεσε στο ποτάμι και ο Ήλιος στενοχωρημένος κρύφτηκε από τα σύννεφα.

3

Γράφω πέντε επιρρήματα για κάθε ομάδα.

Χρονικά επιρρήματα (πότε;):	
Ποσοτικά επιρρήματα (πόσο;):	
Τοπικά επιρρήματα (πού;):	
Τροπικά επιρρήματα (πώς;):	

4

Επιλέγω ένα επίρρημα από κάθε ομάδα της άσκησης 3 και σχηματίζω μία δική μου πρόταση.

.....
.....
.....
.....
.....

5

Βρίσκω στο κρυπτόλεξο 12 επίρρηματα. Στη συνέχεια, τα γράφω κάτω από το κρυπτόλεξο μαζί με τα αντίθετά τους.

A	Δ	Ε	Φ	Γ	Τ	Υ	Η	Κ	Θ	Η	Ν	Μ	Ψ	Ω	Γ	Ι	Π
Ε	Β	Ν	Ο	Κ	Υ	Ρ	Φ	Β	Ζ	Χ	Ε	Ω	Ο	Μ	Σ	Δ	Ε
Φ	Ω	Π	Τ	Ε	Λ	Ι	Κ	Α	Δ	Φ	Μ	Ε	Τ	Α	Φ	Γ	Ρ
Τα	Ε	Ξ	Ω	Ξ	Ξ	Δ	Λ	Υ	Ω	Ω	Φ	Α	Ο	Ζ	Σ	Α	Ρ
Γ	Μ	Ω	Ρ	Κ	Κ	Ε	Ε	Ρ	Β	Τ	Σ	Τ	Κ	Ι	Κ	Η	Υ
Ξ	Ι	Χ	Α	Ν	Ι	Ρ	Ι	Ι	Ε	Δ	Π	Φ	Κ	Ε	Π	Π	Κ
Κ	Κ	Ζ	Λ	Υ	Ο	Τ	Λ	Ο	Α	Ε	Α	Υ	Ε	Κ	Ε	Ι	Η
Ι	Κ	Α	Θ	Ο	Λ	Ο	Υ	Ζ	Ψ	Ρ	Ν	Ν	Η	Ο	Λ	Σ	Ρ
Π	Λ	Γ	Η	Υ	Π	Α	Ν	Τ	Α	Α	Ι	Η	Ν	Κ	Τ	Ω	Φ
Θ	Ι	Γ	Ο	Σ	Ρ	Ε	Φ	Ζ	Ρ	Ψ	Α	Β	Ψ	Η	Λ	Α	Ω
Η	Α	Ε	Ρ	Ω	Β	Α	Υ	Η	Γ	Κ	Ο	Λ	Φ	Τ	Ν	Ι	Β
Ω	Σ	Φ	Τ	Η	Θ	Ξ	Κ	Δ	Α	Ι	Φ	Ω	Β	Υ	Θ	Κ	Υ
Ψ	Δ	Λ	Π	Ο	Κ	Η	Ν	Β	Φ	Τ	Η	Ω	Ψ	Δ	Δ	Ο	Π

..... ≠

..... ≠

..... ≠

..... ≠

..... ≠

..... ≠

..... ≠

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΡΑΧΝΗΣ

Βασιλιάς πια ο Ίδμονας, απέκτησε μια κόρη καλή, την Αράχνη, που μεγάλωνε και ήταν όμορφη και ξύπνια και επιδέξια σε όλες τις δουλειές. Στον αργαλειό, όμως, ήταν πραγματική τεχνήτρα. Τα υφαντά της ήταν τόσο λεπτοδουλεμένα και τόσο διάφανα και τόσο απεγάδιαστα. Οι εικόνες που κεντούσε πάνω τους ήταν σαν αληθινές. Φυλάκιζαν ματιές και καρδιές.

Τόση ήταν η δεξιότητα της και στην υφαντική και στο κέντημα, που δεν θαύμαζαν μόνο οι άνθρωποι τα έργα της, αλλά και οι νεράιδες και οι νύμφες και οι μικροί θεοί που ζούσαν στα γύρω βουνά και στις όχθες των ποταμών.

Τόσο την θαύμαζαν την Αράχνη και τα υφαντά της, που άρχισαν να δίνουν το όνομά της σ' όλα τα καλά υφάσματα: αραχνοϋφαντα τα έλεγαν και σε πολλά μέρη της γης έτσι τα λένε ακόμα.

Αυτός ο θαυμασμός των άλλων έγινε και η αιτία του χαμού της άξιας υφάντρας! Γιατί τόσο καμάρι πήρε η Αράχνη, ώστε νόμισε πως τα κατάφερνε στην υφαντική καλύτερα ακόμα και από τη θεά Αθηνά, που ήταν η πρώτη κι η μεγαλύτερη δασκάλα στην τέχνη. Και, σαν να μην έφτανε που τα σκεφτόταν από μέσα της όλα αυτά η Αράχνη, άρχισε και να τα λέει.

Την άκουσε και η ίδια η Αθηνά και πικράθηκε. Μεταμορφώθηκε, λοιπόν, σε χριά και πήγε να τη βρει. Προσπάθησε να της βάλει μυαλό με το καλό. Να την ξαναφέρει στον ίδιο δρόμο. Πού η Αράχνη! Την είχε δαγκώσει το πείσμα και δεν την άφηνε.

«Θεά ξεθεά, εγώ υφαίνω και κεντάω καλύτερα! Κι

αν τολμάει η Αθηνά ας έρθει να παραβγεί μαζί μου! Θα υφάνει και θα υφάνω! Θα κεντήσει και θα κεντήσω! Να δούμε ποιανής το υφαντό θα 'ναι καλύτερο!»

Αγανάκτησε τότε η Αθηνά, πήρε την κανονική μορφή της και ο αγώνας άρχισε. Ύφανε η Αθηνά μεταξωτό πανί, λεπτό σαν τον αέρα, κι άρχισε να κεντάει πάνω του το μεγαλείο των θεών και τη δύναμή τους τη μεγάλη και τα έργα τους τα θαυμαστά. Για να τα βλέπουν οι άνθρωποι και να καταλαβαίνουν πώς φτιάχτηκε ο κόσμος και η γη, η θάλασσα και ο ουρανός ο ίδιος. Ύφανε η Αράχνη πέπλο λινομέταξο, δροσερό σαν αεράκι, κι αναποκοκκινισμένη από πείσμα, βάλθηκε να το κεντάει με τους έρωτες και τις ζήλιες και τις κακίες των αθανάτων. Για να τους ρεζιλέψει και για να δείξει σ' όλους πως δεν ήταν καλύτεροι από τους ανθρώπους.

Έλαμπε το υφαντό της Αθηνάς. Κι όσο μάκραινε και ξεχώριζαν οι εικόνες και τα κεντίδια του, τόσο ομορφότερο γινόταν. Άστραφτε, όμως, και το υφαντό της Αράχνης. Και όσο κόντευε να τελειώσει, τόσο και συναγωνιζόταν το έργο της θεάς σε χρώματα και σε σχήματα και σε λαμπράδα.

Κοίταζε η Αράχνη μια τον δικό της και μια τον αργαλειό της Αθηνάς. Κοίταζε και βιαζόταν και παιδευόταν κι έβαζε τα δυνατά της να δείξει όλη της την τέχνη. Ωσπου κάποια στιγμή θάρρεψε πως τα κατάφερε να την ξεπεράσει πια στα σίγουρα τη θεά. Και τότε χαμογέλασε με περηφάνια και χάιδεψε με τα επιδέξια δάχτυλά της το κεντητό πανί και το καμάρωσε. Και είπε σε όλους: «Κοιτάξτε το! Γιατί τέτοιο θαύμα δεν έχετε ξαναδεί!»

Τότε πια η οργή της Αθηνάς δεν είχε όρια. Σήκωσε το ραβδί της και έσκισε θυμωμένη το λινομέταξο πέπλο, για να τιμωρήσει την υφάντρα που ήταν ασέβαστη κι αναιδής και τολμούσε να τα βάλει με τους αθανάτους. Βουβάθηκαν όλοι και μαύρισε ο κόσμος από τη μανία της θεάς. Κανένας δεν είπε τίποτα. Αργότερα, όμως, βρέθηκαν κάποιοι και είπαν πως η Αθηνά τής το 'σκισε το υφαντό από ζήλια, γιατί δεν ήθελε να παραδεχτεί ότι ήταν ομορφότερο από το δικό της.

Η Αθηνά τότε άγγιξε την Αράχνη με το ραβδί της

τρεις φορές στο μέτωπο και την ράντισε με μαύρο νερό. Μεταμορφώθηκε η Αράχνη τότε, ζάρωσε και μίκρυνε και μαύρισε και έγινε σαν κακό άσχημο μαμούνι που έτρεχε αλαφιασμένο πάνω στο αραχνοϋφαντο πέπλο της. Και η θεά την καταράστηκε να συνεχίσει για πάντα να δουλεύει, να υφαίνει τον ιστό της κρεμασμένη από πάνω του στους αιώνες των αιώνων.

Ταξίδια στη μυθολογία - Κατορθώματα και θαύματα, Μαρία Αγγελίδου, Εκδόσεις Παπαδόπουλος

Διάβασε το κείμενο και συμπλήρωσε την άσκηση

1

Διαβάζω, ακούω, διηγούμαι.

Παιχνίδι ρόλων σε ζευγάρια

Δουλεύουμε σε ζευγάρια. Παίρνουμε τον ρόλο του αφηγητή/της αφηγήτριας και τον ρόλο του ακροατή/της ακροάτριας.

1ο βήμα: Ο/Η αφηγητής/-τρια διαβάζει με θεατρικό τρόπο και φωναχτά το κείμενο «Ο μύθος της Αράχνης».

2ο βήμα: Ο/Η ακροατής/-τρια ακούει προσεκτικά. Προσπαθεί να θυμηθεί την ιστορία και να την αναδιηγηθεί όπως καλύτερα μπορεί.

3ο βήμα: Αλλάζουμε ρόλους και επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία.

4ο βήμα: Στο τέλος, συζητάμε και σημειώνουμε ποια σημεία του κειμένου μας άρεσαν περισσότερο και γιατί.

3

Εξερευνώντας τους Μύθους

2

Συμπληρώνω τα κενά με τις μετοχές της ενεργητικής φωνής που προέρχονται από τα ρήματα των παρενθέσεων.

Η Αράχνη περνούσε τον ελεύθερο χρόνο της όμορφα και απεγάδιαστα υφαντά. (κεντώ)

Ο Ίδμονας θαύμαζε τα υφαντά την κόρη του. (καμαρώνω)

Η Αθηνά, να βρει την Αράχνη, μεταμορφώθηκε σε χριά. (πηγαίνω)

Η Αράχνη καυχιόταν για το ταλέντο της, σε όλους για τα υφαντά της. (μιλώ)

Η Αράχνη τα δυνατά της έδειξε την τέχνη της. (βάζω)

Η Αθηνά το ραβδί της έσκισε το υφαντό της Αράχνης. (σηκώνω)

3

Βάζω τα υπογραμμισμένα επιρρήματα στην ομάδα που ταιριάζουν.

Αγανάκτησε τότε η Αθηνά.

Σε πολλά μέρη της γης έτσι τα λένε ακόμα.

Τα υφαντά της ήταν τόσο λεπτοδουλεμένα.

Εγώ υφαίνω και κεντάω καλύτερα!

Οι εικόνες που κεντούσε πάνω τους ήταν σαν αληθινές.

Κατάφερε να την ξεπεράσει πια.

Οι Νύμφες ζούσαν στα χύρω βουνά.

Η θεά την καταράστηκε να δουλεύει πάντα.

Χρονικά επιρρήματα	Τοπικά επιρρήματα	Ποσοτικά επιρρήματα	Τροπικά επιρρήματα

Τι έμαθα σε αυτή την ενότητα;

- 1 το έμαθα άριστα
- 2 το έμαθα αρκετά

- 3 άρχισα να μαθαίνω
- 4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.

1	2	3	4

Έμαθα τι είναι οι μύθοι.

Να βρίσκω πληροφορίες μέσα σε ένα κείμενο.

Να διατυπώνω την προσωπική μου γνώμη.

ΞΑΝΑΣΚΕΦΤΟΜΑΙ...

Μπορώ να περιγράψω τι είναι ένας μύθος και τι είναι ένα παραμύθι;

.....

.....

.....

Έχω μάθει 5 νέες λέξεις; Ποιες είναι;

.....

Έχουμε συνεργαστεί καλά στην ομάδα μας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα;

.....

.....

Λεξιλόγιο

Βασικές λέξεις ενότητας

μύθοι και μυθολογία, θεοί, ημίθεοι, ήρωες, υπερφυσικά φαινόμενα, αρχαιότητα, πολιτισμός, ιστορία, θρησκεία, τέχνη, λογοτεχνία.

Εξερευνώντας τα Παραμύθια

4

Αναρωτιόμαστε...

Γιατί μας αρέσουν τα παραμύθια;

Τι θα μάθουμε;

- Να ταξιδεύουμε με τη φαντασία μας.
- Να βρίσκουμε πληροφορίες μέσα σε ένα κείμενο.
- Να διατυπώνουμε ερωτήσεις.
- Να αναγνωρίζουμε τον χρόνο των ρημάτων.
- Να εκφράζουμε την άποψή μας με επιχειρήματα.
- Να χρησιμοποιούμε το λεξικό.
- Να σχηματίζουμε τον Αόριστο των ανώμαλων ρημάτων.

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Η δομή και τα
στοιχεία των
παραμυθιών.

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Η σημασία
των παραμυθιών
για τα παιδιά.

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ
ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη:
Η δύναμη των
παραμυθιών.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Παραμύθια
απο όλο
τον κόσμο.

- Να εντοπίζουμε σε μία πρόταση τα βασικά της μέρη (υποκείμενο - ρήμα - αντικείμενο).
- Να γράφουμε με λίγα λόγια μια ιστορία που ακούσαμε ή διαβάσαμε.
- Να αναγνωρίζουμε και να χρησιμοποιούμε τις κτητικές αντωνυμίες.

Κεντρική έννοια

Παραμύθια

Έννοιες - κλειδιά

ήρωας

μαγεία

βασιλείο

δράκος

πριγκίπισσα

Σχετικές έννοιες

περιπέτεια

θαύμα

καλοσύνη

θάρρος

φαντασία

Βλέπουμε, σκεφτόμαστε, αναρωτιόμαστε
(Ψηφιακό Μαθησιακό Αντικείμενο)

Βλέπουμε το βίντεο.

Σκεφτόμαστε και προβληματιζόμαστε:

Γιατί είδαμε αυτό το βίντεο;

Μαντέψτε, ή όπως αλλιώς το λέμε, κάντε υποθέσεις για το τι σχέση μπορεί να έχει με τα μαθήματα της ενότητας αυτής.

Στο τέλος της ενότητας, σκεφτείτε: ήταν σωστές οι υποθέσεις σας;

Είχατε μαντέψει το περιεχόμενο της ενότητας αυτής;

Ο δρόμος που δεν οδηγούσε πουθενά

Στην έξοδο του χωριού υπήρχε ένα τρίστρατο: ένας δρόμος οδηγούσε στη θάλασσα, ο δεύτερος στην πόλη και ο τρίτος δεν οδηγούσε πουθενά.

Ο Μαρτίνο το ήξερε γιατί τους είχε ρωτήσει λίγο-πολύ όλους και από όλους είχε πάρει την ίδια απάντηση:

- Εκείνος εκεί ο δρόμος; Δεν πάει πουθενά. Είναι άσκοπο να τον περπατάμε.
- Και πού φτάνει;
- Δε φτάνει πουθενά.
- Τότε, γιατί τον έφτιαξαν;
- Δεν τον έφτιαξε κανένας, πάντα εκεί ήταν.
- Μα κανένας δεν πήγε ποτέ να δει;
- Είσαι πολύ ξεροκέφαλος εσύ! Αφού σου λέμε πως δεν υπάρχει τίποτε να δεις...
- Δεν μπορείτε να το ξέρετε, αν δεν πήγατε ποτέ αποκεί.

Τόσο μάλιστα επέμενε, που άρχισαν να τον λένε Ξεροκέφαλο Μαρτίνο. Αυτός, όμως, δεν στανιζόταν και εξακολουθούσε να σκέφτεται τον δρόμο που δεν οδηγούσε πουθενά.

Όταν μεγάλωσε αρκετά ώστε να διασχίζει τον δρόμο χωρίς να τον πιάνει ο παππούς από το χέρι, σηκώθηκε νωρίς ένα πρωί, βγήκε από το χωριό και, χωρίς να διστάσει, πήρε τον μυστηριώδη δρόμο και προχώρησε ίσια μπροστά.

Το έδαφος ήταν γεμάτο τρύπες και αγριόχορτα, αλλά, ευτυχώς, είχε καιρό να βρέξει και έτσι δεν υπήρχαν λακούβες με λάσπη. Δεξιά και αριστερά εκτεινόταν ένας φράχτης. Ωστόσο σύντομα άρχισαν τα δάση. Τα κλαδιά των δέντρων μπλέκονταν πάνω από τον δρόμο και σχημάτιζαν μια σκιερή και δροσερή στοά, όπου αραιά και πού περνούσε μια ηλιαχτίδα και έφεγγε σαν φακός.

Δρόμο πήρε δρόμο άφησε, αλλά η στοά δεν έλεγε να τελειώσει. Τα πόδια του Μαρτίνο πονούσαν και έχει αρχίσει να σκέφτεται πως το καλύτερο θα ήταν να γύριζε πίσω όταν είδε ένα σκυλί. «Όπου υπάρχει σκύλος, υπάρχει και ένα σπίτι», συλλογίστηκε «ή έστω ένας άνθρωπος.»

Ο σκύλος έτρεξε ξοπίσω του κουνώντας την ουρά του και του έγλειψε τα χέρια. Ύστερα, συνέχισε τον δρόμο και σε κάθε βήμα στρεφόταν για να βεβαιωθεί πως ο Μαρτίνο τον ακολουθούσε.

- Έρχομαι, έρχομαι, έλεγε ο Μαρτίνο παραξενεμένος.

Επιτέλους, το δάσος άρχισε να αραιώνει, ψηλά φάνηκε και πάλι ουρανός και ο δρόμος τελείωσε στο κατώφλι μιας μεγάλης σιδερένιας καγκελόπορτας.

Μέσα από τα κάγκελα ο Μαρτίνο είδε έναν πύργο με όλες τις πόρτες και τα παράθυρα διάπλατα ανοιχτά και καπνό να βγαίνει από όλες τις καμινάδες. Από ένα μπαλκόνι μια ωραιότατη κυρία έγνεφε με το χέρι και φώναζε πρόσχαρα:

- Έλα, κόπιασε, Ξεροκέφαλε Μαρτίνο!

- Για δες, είπε και αναθάρρησε ο Μαρτίνο, εγώ δεν ήξερα πως θα ερχόμουν και αυτή το ήξερε!

Έσπρωξε την καγκελόπορτα, διέσχισε το πάρκο και μπήκε στο σαλόνι του πύργου μόλις προλαβαίνοντας να υποκλιθεί μπροστά στην ωραία κυρία που κατέβαινε από τη φαρδιά σκάλα. Ήταν όμορφη και ντυμένη καλύτερα κι από τις νεράιδες και τις πριγκίπισσες και επιπλέον ήταν πολύ χαρούμενη και γελούσε.

- Άρα δεν πίστεψες, του είπε.

- Σε τι πράγμα;

- Στην ιστορία του δρόμου που δεν οδηγούσε πουθενά.

- Παραήταν κουτή. Και, κατά τη γνώμη μου, μέρη υπάρχουν πολύ περισσότερα απ' ό,τι δρόμοι.

- Βέβαια, αρκεί να έχεις όρεξη να μετακινείσαι. Και τώρα έλα μαζί μου, θα σε ξεναγήσω στο κάστρο. [...]

Στο χωριό που τον είχαν κιάλας για πεθαμένο, ο Ξεροκέφαλος Μαρτίνο έγινε δεκτός με μεγάλη έκπληξη. Ο Μαρτίνο χρειάστηκε να αφηγηθεί εκατό φορές την περιπέτειά του. Και κάθε φορά που τελείωνε, κάποιος έτρεχε στο σπίτι να πάρει την άμαξα και το άλογό του και έτρεχε στον δρόμο που δεν οδηγούσε πουθενά.

Όμως, το ίδιο βράδυ γύριζαν ο ένας πίσω από τον άλλον μουτρωμένοι και οργισμένοι: ο δρόμος για αυτούς τελείωνε καταμεσής στο δάσος πάνω σ' ένα πυκνό τείχος από δέντρα, σε μια θάλασσα από αγκάθια. Δεν υπήρχε πια ούτε καγκελόπορτα ούτε κάστρο ούτε ωραία κυρά. Γιατί μερικοί θησαυροί υπάρχουν μονάχα για όποιον παίρνει πρώτος έναν καινούργιο δρόμο και πρώτος ήταν ο Ξεροκέφαλος Μαρτίνος.

*Παραμύθια από το τηλέφωνο,
Τζάνι Ροντάρι, Εκδόσεις Μεταίχμιο*

1

Βρίσκω στο κείμενο και υπογραμμίζω...

- Με πράσινο χρώμα τον **ήρωα**/τους **ήρωες** της ιστορίας.
- Με μπλε χρώμα τη φράση που δείχνει την **αιτία** της ιστορίας.
- Με πορτοκαλί χρώμα τις φράσεις/λέξεις που δείχνουν τον **χρόνο** που έγιναν τα γεγονότα.
- Με κίτρινο χρώμα τις φράσεις/λέξεις που δείχνουν τον **τόπο** στον οποίο συμβαίνουν τα γεγονότα.
- Με μοβ χρώμα τις φράσεις/λέξεις που δείχνουν **τις σκέψεις και τα συναισθήματα των ηρώων** των ηρώων της ιστορίας.

4

Εξερευνώντας τα Παραμύθια

2

Χρησιμοποιώ τις πληροφορίες που υπογράμμισα στο κείμενο και συμπληρώνω με λέξεις και φράσεις το κυκλικό διάγραμμα.

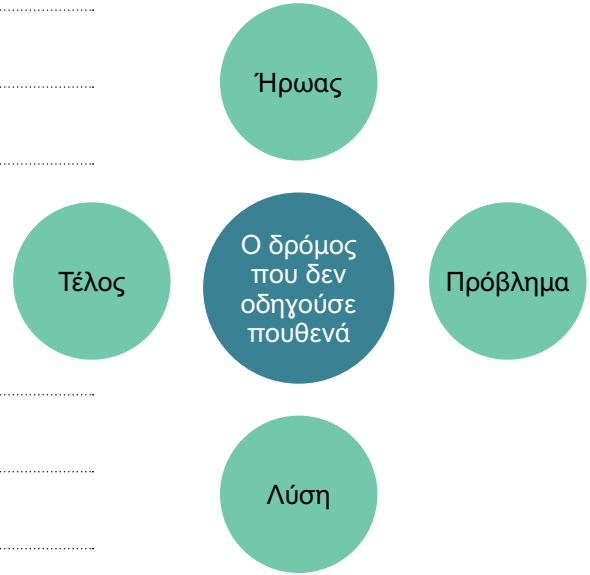
Στη συνέχεια, γράφω μικρές προτάσεις που σχετίζονται με την ιστορία χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που έγραψα στο διάγραμμα.

Ήρωας.....

Πρόβλημα.....

Λύση.....

Τέλος.....

3

Γράφω μια μικρή παράγραφο.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη -
σχετικά δύσκολη

Γίνομαι ένας από τους κατοίκους του χωριού. Ο Μαρτίνο έχει επιστρέψει στο χωριό και μας έχει αφηγηθεί την περιπέτειά του. Σκέφτομαι τι θα μπορούσα να τον ρωτήσω.

Ο Χρυσός Εχθρός

Και ο Τουρτούρι προχωρούσε, λευκό όραμα της κοιμισμένης πολιτείας. Πέρασε δρόμους πλακόστρωτους κι άλλους κατηφορικούς και δρομάκια απόμερα και θολωτές στοές και πλατείες αδειανές. Είδε τους υπνοβάτες της πάχνης να κλέβουν τους δείκτες από τα ρολόγια των καμπαναριών. Είδε επιάλτες με βελούδινες μάσκες να κυνηγούν όνειρα φευγάτα στις στέγες των σπιτιών. Είδε τον άνεμο να χορεύει με το χιόνι τον χορό των γιασεμιών...

Πέρασε από το ερειπωμένο πανδοχείο, από το πέτρινο γεφύρι, πάνω από το ποτάμι με τα ορμητικά νερά κι έφτασε στο δάσος των αντίλαλων με τα ασημοσκέπαστα κλωνιά.

Ένα σκίουρος πήδηξε μπροστά του.

- Για πού το 'βαλες, χιονάνθρωπε;
- Για τον Βόρειο Πόλο. Πάω καλά;
- Χουμ... χουμ..., δίστασε ο σκίουρος. Έλα, ντε! Πας καλά; Εγώ ένα έχω ακουστά. Ότι για να πας στον Βόρειο Πόλο πρέπει να περάσεις από τη Χώρα των Λασπάνθρωπων και δεν υπάρχει πιο επικίνδυνο μέρος.

- Γιατί;

- Θέλει και ερώτημα; Οι Λασπάνθρωποι μισούν θανάσιμα τους χιονάνθρωπους! Έτσι και πέσει χιονάνθρωπος τα χέρια τους, ξέρεις τι τον περιμένει; Ας' τα! Ας' τα! Πού να στα λέω! Έχω ακούσει ιστορίες εγώ να σου σηκώνονται οι τρίχες της ουράς σου, που λέει ο λόγος!

- Καλά, δηλαδή, που δεν έχω ουρά!

- Ποιος ξέρει; Μπορεί να βγάλεις από την τρομάρα σου, αν τους δεις ξαφνικά μπροστά σου! Λασπάνθρωποι είναι αυτοί! Δεν είναι παίξε γέλασε! Το καλό που σου θέλω, γύρνα πίσω!

- Αυτό δε γίνεται. Πώς πάνε στη χώρα των Λασπάνθρωπων; Πώς πάνε στον Βόρειο Πόλο;

- Στρίβει πότε δεξιά, πότε αριστερά, πότε από δω, πότε από κει και - δεν μπορεί - κάποτε θα φτάσεις!

- Αν θες τη συμβουλή μου, ακούστηκε η φωνή μιας κουκουβάγιας που ξαγρυπνούσε πάνω τους σε ένα κλαδί, μη χτίσεις σπίτι στη Χώρα των Κανονικών Ανθρώπων, μη φορέσεις κίτρινο καπέλο στη Χώρα των Ανθρώπων με τα Κίτρινα Καπέλα. Και τον νου σου μη σε ξεγελάσει ο Σμαράγδιος Μπιλάντης με τη μαγική ομπρέλα! Να ξέρεις πόσους έχει ξεγελάσει! Πουλάει όνειρα και αγοράζει αναμνήσεις! Μην του το δώσεις! Μην του το πουλήσεις! Μην το ξεχνάς αυτό! Έτσι; Να το θυμάσαι! Και πρόσεχε μη σ' αγκαλιάσει ο Χρυσός Εχθρός την ώρα που κοιμάσαι! Κρύψου στο στόμα του δράκου, σε μια άκρη! Μα, πιο πολύ απ' όλα, της ευτυχίας πρόσεξε το δάκρυ! Οι μυγδαλιές μπορεί να αφηφούν τη χειμωνιά κι οι χιονάνθρωποι του ήλιου το φιλί, μα της ευτυχίας το δάκρυ κάνεις να τ' αφηφίσει δεν μπορεί!

- Τι έκανε, λέει; ρώτησε ο Τουρτούρι, που δεν τα καταλάβαινε όλα αυτά, έτσι μαζεμένα.

- Οι χιονάνθρωποι είναι χιόνι, εξήγησε η κουκουβάγια, και το χιόνι είναι ένα. Και είναι όνειρα και προσδοκίες κι αγάπες παλιές στο χιόνι κρυμμένα.

4

Εξερευνώντας τα Παραμύθια

- Μην της δίνεις σημασία, τον συμβούλεψε ο σκίουρος. Είναι τόσο σοφή που δεν ξέρει τι λέει! Κάνε μου μία χάρη!

- Τι χάρη;

- Δώσ' μου ένα φουντούκι. Πρώτη φορά βλέπω τόσο νόστιμα κουμπιά.

Ο Τουρτούρι του δώσε ένα φουντούκι και ο σκίουρος άρχισε να το καθαρίζει.

- Γεια σας! τους αποχαιρέτησε ο χιονάνθρωπος.

- Στο καλό! ευχήθηκε η κουκουβάγια.

- Ωρα καλή! Πρόσεξε να μην κρυώσεις! πρόσθεσε ο σκίουρος.

- Τι είναι αυτά που λες, αγράμματε; τον μάλωσε η κουκουβάγια. Στους χιονάνθρωπους δεν λένε «πρόσεχε να μην κρυώσεις»!

Τι λένε;

Πρόσεχε να μη ζεσταθείς! Αυτή είναι η κατάλληλη ευχή.

Πρόσεχεεεεε να μη ζεσταθειειειειεις! Φώναξε ο σκίουρος, αλλά ο Τουρτούρι δεν τον άκουσε γιατί είχε χαθεί πίσω από τα πυκνά κλωνιά που βάραιναν από το χιόνι.

*Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι,
Ευγένιος Τριβιζάς, Εκδόσεις Κέδρος*

1

Ζωγραφίζω τους ήρωες του αποσπάσματος και γράφω έναν μικρό διάλογο στα συννεφάκια.

2 Ποιος μπορεί να είναι ο Χρυσός Εχθρός της ιστορίας;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 Τι να είναι το «στόμα του δράκου» και γιατί θα πρέπει να κρυφτεί εκεί ο χιονάνθρωπος;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου βρίσκω συνεκφορές (επίθετο + ουσιαστικό) και τις γράφω στον πίνακα στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

Το όνειρο του μικρού Μάνου

Χτες το βράδυ, ο μικρός Μάνος είδε ένα πολύ παράξενο όνειρο. Το πρωί, όταν η μαμά του πήγε να τον ξυπνήσει, της είπε το όνειρό του. Είδε ότι έφυγε από το σπίτι και βρέθηκε σε ένα μαγεμένο δάσος. Ήπιε νερό από ένα ποτάμι που μιλούσε! Έφαγε ένα μήλο και πήρε τεράστια δύναμη. Και άρχισε να μεγαλώνει, να μεγαλώνει ώσπου έγινε γίγαντας... Με δυο-τρία βήματα έφτασε στο σπίτι του και... ξύπνησε!

Στον παρακάτω πίνακα, βλέπουμε τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου. Τι παρατηρούμε; Ότι είναι πολύ διαφορετικά στον Ενεστώτα και στον Αόριστο. Γι' αυτό τα λέμε ανώμαλα ρήματα.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
βλέπω	είδε	πίνω	ήπιε
λέω	είπε	τρώω	έφαγε
φεύγω	έφυγε	παίρνω	πήρε
βρίσκομαι	βρέθηκε	γίνομαι	έγινε

1

Συμπληρώνω το κείμενο βάζοντας τα ρήματα της παρένθεσης στον Αόριστο στο κατάλληλο πρόσωπο.

Ο Τουρτούρι (περνάω) από το δάσος και (βρίσκω) τον σκίουρο και τη σοφή κουκουβάγια. Τους (ρωτάω) πώς θα βρει τον δρόμο για τον Βόρειο Πόλο. Η κουκουβάγια του (δίνω) πολύτιμες συμβουλές για το δύσκολο ταξίδι, ενώ ο σκίουρος του (ζητάω) να του χαρίσει ένα από τα νόστιμα φουντούκια που είχε για κουμπιά. Ο χιονάνθρωπος (φεύγω) ακούγοντας τις ευχές των φίλων του. (πηγαίνω) να βρει μια σπηλιά για να κρυφτεί από το φιλί του ήλιου.

2

Παιχνίδι μνήμης – Βρες το ζευγάρι του ρήματος!

Ομαδική
εργασία

1ο βήμα: Τα μέλη της ομάδας παίζουν με τη σειρά, διαλέγοντας μια μπλε και μια πράσινη κάρτα.

10 Μπλε: ρήματα σε Ενεστώτα (π.χ. πίνω)

10 Πράσινες: ρήματα σε Αόριστο (π.χ. ήπια)

2ο βήμα: Οι κάρτες ανακατεύονται και τοποθετούνται ανάποδα.

3ο βήμα: Τα μέλη της ομάδας, με τη σειρά παίζουν, διαλέγοντας μια κάρτα μπλε και μια πράσινη. Αν τα ρήματα στις κάρτες ταιριάζουν (π.χ. λέω-είπα), τις κερδίζει ο παίκτης, αν δεν ταιριάζουν, τις ξαναγυρνάει και παίζει το άλλο παιδί.

4ο βήμα: Νικητής/-τρια είναι αυτός/-ή που θα βρει τα περισσότερα σωστά ζευγάρια!

Παραλλαγή της άσκησης: Μπορείτε να κάνετε περισσότερες κάρτες με ομαλά και ανώμαλα ρήματα. Έτσι, το παιχνίδι θα είναι πιο δύσκολο και πιο ενδιαφέρον!

Αν δυσκολευτείς, ρίξε μια ματιά στον παραπάνω πίνακα! Υπάρχουν πολλά ακόμα βοηθήματα. Μπορείς να ανοίξεις και το λεξικό της τάξης μας ή το βιβλίο της γραμματικής!

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τις παρακάτω λέξεις και συμπληρώνω τον πίνακα.

ΛΕΞΗ	ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΑΝΤΙΘΕΤΟ	ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ
επικίνδυνος				
*				
τρομάζω				
*				
ευχή				
*				
χάρη				
*				

*Φτιάχνω μία δική μου πρόταση με την κάθε λέξη.

Το ταξίδι της παπλωματούς

Μα εκείνη ήξερε πολύ καλά τι υπήρχε μέσα στην καρδιά της και πως αυτό ήταν που στο τέλος θα την έκανε ευτυχισμένη. Το σχέδιό της ήταν να χρησιμοποιήσει όλη της την περιουσία για να δώσει χαρά σε όσους ζούσανε μέσα στη δυστυχία. Μα τώρα, το μόνο που θα μπορούσε να τους προσφέρει ήταν ο ίδιος της ο εαυτός. Κι έτσι έφυγε μακριά από τους παλιούς της φίλους και από το σπίτι της. Τα μόνα πράγματα που είχε μαζί της ήταν τα ρούχα που φορούσε και ένα δαχτυλίδι που κατάφερε να το κρύψει και ήταν δώρο από τη μητέρα της.

Μια μέρα συνάντησε έναν άντρα που το σιτάρι στο χωράφι του δεν έλεγε να καρπίσει. Αλλά η ίδια δεν ήξερε πώς θα μπορούσε να τον βοηθήσει. Πιο πέρα, στη θάλασσα, είδε έναν ψαρά που τα δίχτυα του τα είχε άδεια, δίχως ψάρια. Αλλά εκείνη δεν ήξερε πώς θα μπορούσε να τον βοηθήσει. Συνάντησε και μια οικογένεια που το καλυβάκι της ήταν έτοιμο να καταρρεύσει, αλλά ούτε κι αυτούς ήξερε πώς θα μπορούσε να τους βοηθήσει.

Περιπλανιόταν εδώ και εκεί και αναρωτιόταν ποιο δώρο τάχα θα μπορούσε η ίδια να δώσει στους άλλους. Ώσπου μια αυγή βρέθηκε μπροστά σε μια μητέρα με έναν γιο που είχαν κουρνιαστεί στο κούφωμα μιας πόρτας και τρέμανε μέσα στον ύπνο τους. Η νεαρή κοπέλα θα ήθελε να είχε κάτι για να τους σκεπάσει, μα μήτε κουβέρτα είχε μήτε πανωφόρι.

Και τότε κατάλαβε τι ήταν αυτό που εκείνη θα μπορούσε να φτιάχνει και να δίνει στους άλλους.

Νωρίς το άλλο πρωί, μόλις τα μαγαζιά ανοίξαν, πήγε και πούλησε το αγαπημένο της δαχτυλίδι, το τελευταίο δώρο που της είχε αφήσει η μητέρα της.

Και με τα χρήματα που της δώσανε, αγόρασε βελόνες, κλωστές και ύφασμα. [...]

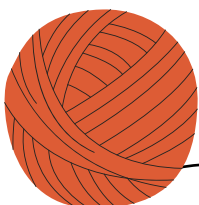
Η κοπέλα φοβότανε πως δε θα μπορούσε να φτιάξει το πάπλωμα που είχε ονειρευτεί. Αλλά καθώς περνούσαν οι μέρες κι αυτή ήταν σκυμμένη πάνω από το εργοχείριό της, λες και κάτι μαγικό άρχισε να την αγγίζει. Ο ήλιος ποτέ άλλοτε δεν ήταν τόσο ζεστός και ο ουρανός τόσο γαλάζιος. Τα δάχτυλά της, στην αρχή αδέξια, γρήγορα πήραν να πετούν ίδια με νεαρά χελιδόνια την άνοιξη. Και συνέχεια είχε την εντύπωση πως άγγελι οδηγούσαν τη ματιά και τη βελόνα της. Και με αυτόν τον τρόπο, το πάπλωμα σιγά-σιγά φτιαχνόταν.

Κι έτσι, πέρασαν οι μέρες και με κομμάτια υφάσματος και με πολύχρωμες κλωστές φτιάχτηκε στο τέλος το πανέμορφο πάπλωμα. Είχε πάνω του τα χρώματα ενός χαρούμενου πρωινού, εκείνα που βλέπεις στα μάγουλα των παιδιών και όσα κρύβονται μέσα στους κήπους. Ναι, το πάπλωμα ήταν πια έτοιμο.

Αν και είχε πια νυχτώσει, εκείνη δίπλωσε το πάπλωμα, το έβαλε κάτω από τη μασχάλη της και ξεκίνησε να βρει τη μάνα με το παιδί. Και το φεγγάρι φώτιζε τον δρόμο της, λες και είχε κι αυτό πιστέψει στα όσα η κοπέλα έχει αποφασίσει να χαρίζει στους άλλους.

Η παπλωματού τούς βρήκε να κοιμούνται αγκαλιασμένοι. Δεν θέλησε να τους ξυπνήσει κι έτσι έριξε πάνω τους απαλά απαλά το πάπλωμά της. Όταν τους είδε να έχουν πια ζεσταθεί έτρεξε και κρύφτηκε κάπου πιο πέρα.

Μάνα και γιος ξυπνήσανε μαζί, και μαζί άρχισαν να θαυμάζουν το υπέροχο δώρο που τους είχαν κάνει. Κοίταξαν τριγύρω για να δούνε ποιος είναι αυτός

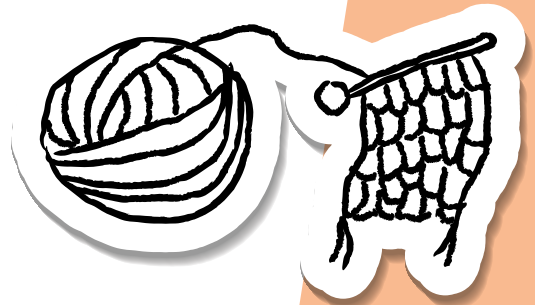
που τους είχε νοιαστεί. Αλλά κανέναν δεν είδαν. Κι έτσι μετά από λίγο, κλείσανε και πάλι τα μάτια και κοιμήθηκαν, τώρα πια ζεστά ζεστά, τώρα πια ευτυχισμένοι, μέσα στην αγκαλιά του παπλωματός τους.

Δε μάθανε ποτέ ποιος ήταν ο ευεργέτης τους, γιατί η ίδια η παπλωματού πίστευε πως κάτι τέτοιο δε θα είχε και τόση σημασία να το μάθουν. Εκείνο που τώρα πια θα ξέρανε, όπως και πολλοί άλλοι δυστυχισμένοι, στα χρόνια που ακολουθούσαν, ήταν πως κάποιος, κάπου στον κόσμο υπήρχε και τους φρόντιζε.

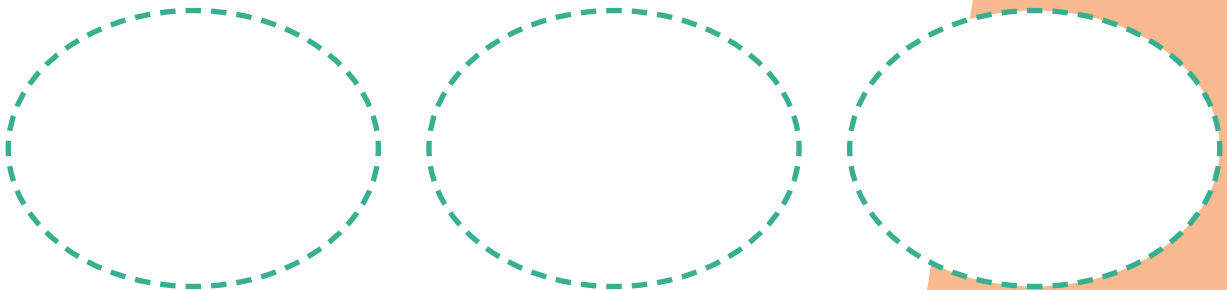
Κι έτσι, πια, η παπλωματού πήγε για πάντα να μείνει στο αγαπημένο βουνό της και, μέσα στα χρόνια που ήρθαν, έφτιαξε πολλά όμορφα παπλώματα.

Όταν τελείωνε το καθένα από αυτά, το άφηνε στα χέρια εκείνου που το είχε ανάγκη - στα χέρια όποιου είχε ανάγκη τη ζεστασιά της αγάπης ενός άλλου ανθρώπου.

Το ταξίδι της Παπλωματούς,
Jeff Brumbeau - Gail de Marcken,
Εκδόσεις Άγκυρα

1 Σημειώνω στα κυκλάκια τους ανθρώπους που συνάντησε η κοπέλα και δεν μπόρεσε να τους βοηθήσει.

2 Προτείνω στην κοπέλα έναν τρόπο που θα μπορούσε να τους βοηθήσει.

.....

.....

.....

.....

.....

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΡΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η παπλωματού έφτιαξε ένα πάπλωμα.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Ποιος; (ονομαστική)

Η παπλωματού

ΡΗΜΑ

Κάνει κάτι

έφτιαξε

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Τι;/Ποιον; (αιτιατική)

ένα πάπλωμα.

1

Στις ακόλουθες προτάσεις σημειώνω το Υποκείμενο (Υ), το Ρήμα (Ρ) και το αντικείμενο (Α).

Η κοπέλα πούλησε το δαχτυλίδι της.

Αγόρασε βελόνες, κλωστές και ύφασμα.

Το φεγγάρι φώτιζε τον δρόμο.

Η παπλωματού σκέπασε τη μάνα και τον γιο.

Η μάνα και ο γιος θαύμαζαν το πάπλωμα.

2

Σκέφτομαι και γράφω δικές μου προτάσεις ακολουθώντας τη σύνταξη που προτείνει η άσκηση.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

ΡΗΜΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

ΡΗΜΑ

ΡΗΜΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

ΡΗΜΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

ΡΗΜΑ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

3**Αντιστοιχίζω τις προτάσεις με τη συντακτική δομή που ταιριάζει στην κάθε μία.**

Η παπλωματού πούλησε το δαχτυλίδι και το βραχιόλι της.

● Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο

Η μάνα ευχαρίστησε την παπλωματού.

● Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο + Αντικείμενο

Τα ζώα βοήθησαν την παπλωματού.

● Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο

Το φεγγάρι και τα άστρα φώτιζαν τον δρόμο.

● Υποκείμενο + Ρήμα

Η παπλωματού κρύφτηκε.

● Ρήμα + Αντικείμενο

Χάρισε το πάπλωμα.

● Υποκείμενο + Υποκείμενο + Ρήμα + Αντικείμενο

4**Συμπληρώνω τα κενά με τα ρήματα των παρενθέσεων στον Αόριστο στο κατάλληλο πρόσωπο.**

Καθώς (ψάχνω) να βρει το μέρος εκείνο που θα γινότανε το εργαστήριο της, (προσέχω) αντίκρυ ένα ψηλό βουνό και σε λίγο (σκαρφαλώνω) στις πλαγιές του. Τα φύλλα από τις λεύκες ήταν πεσμένα κάτω και λες πως (ντύνω) όλο το δάσος με χρυσάφι. Το κορίτσι (βλέπω) ένα μονοπάτι που είχαν φτιάξει τα ελάφια, το (ακολουθώ) και γρήγορα (βρίσκομαι) σε ένα λιβάδι, σχεδόν πάνω στην κορυφή του βουνού. Εκεί την καλωσόρισαν τα δέντρα με τρυφερά θροϊσματα.

Και κάτω από ένα δέντρο ήταν που (βρίσκω) το κατάλληλο μέρος για να κάνει ό,τι είχε βάλει ο νους της. Κάποιος εδώ και χρόνια είχε φτιάξει ένα κάθισμα από πέτρες για να ξεκουράζονται οι περαστικοί ορειβάτες. Το κορίτσι κάθισε. (κοιτάζω) γύρω της και πάνω της. Ήταν τόσο ψηλά, που λες και μπορούσε να πιάσει κουβέντα με κάποιον που βρισκόταν στο φεγγάρι. Δεν (αργώ) να ξεκινήσει τη δουλειά της.

Ο μάγος του Οζ

Το σκιάχτρο άρχισε ν' ανησυχεί, γιατί εκείνη η πλευρά του δάσους ήταν θεοσκοτεινή. Οι πέντε φίλοι προχωρούσαν με μεγάλη προσοχή. Παρόλο που εκείνο έβλεπε καθαρά στο σκοτάδι, κατάλαβε ότι το οπτικό πεδίο είχε περιοριστεί. Οι κορμοί και τα κλαδιά είχαν μεταμορφώσει τον χρυσαφένιο δρόμο σ' έναν στενό διάδρομο. Το μόνο στο οποίο μπορούσε να βασιστεί για τυχόν κινδύνους ήταν η ακοή του.

«Το ακούσατε αυτό;» ρώτησε.

Τα ζωγραφισμένα αυτιά του άκουγαν γρυλίσματα από μακριά.

Το λιοντάρι σταμάτησε για να ακούσει και κατάλαβε τι ήταν.

«Καλιντά;» ρώτησε η Ντόροθι.

«Πολύ φοβάμαι πως ναι», είπε το λιοντάρι.

Ο ξυλοκόπος πρότεινε να φύγουν το συντομότερο. Η Ντόροθι και ο Τότο ανέβηκαν στην πλάτη του αιλουροειδούς και το σκιάχτρο κρεμάστηκε στον λαιμό του ξυλοκόπου σαν μωρό κοάλα. Είχε την αίσθηση ότι πετούσε.

Ξαφνικά, το λιοντάρι βρυχήθηκε. Έπειτα, φώναξε «στοπ» και σταμάτησε. Μπροστά τους υπήρχε μια χαράδρα, δυο φορές μεγαλύτερη από την προηγούμενη, που τους έκοβε άλλη μια φορά τον δρόμο.

«Δεν μπορώ να πηδήξω τόσο μακριά...» είπε το λιοντάρι.

«Τα Καλιντά πλησιάζουν», φώναξε η Ντόροθι με κατακόκκινα μάτια και κολλημένη στον βασιλιά των ζώων.

«Μπορούμε να παλέψουμε!» είπε ο ξυλοκόπος.

«Τα δόντια τους θα σκίσουν την τενεκεδένια σου πανοπλία σαν ύφασμα και...»

«Αν ρίχναμε ένα από αυτά τα μεγάλα δέντρα και φτιάχναμε μια γέφυρα;» διέκοψε το σκιάχτρο.

Όλοι βρήκαν την ιδέα του εξαιρετική και ρίχτηκαν στη δουλειά. Ο ξυλοκόπος έκοψε ένα μεγάλο κορμό

και το λιοντάρι τον έριξε με έναν εκκωφαντικό θόρυβο. Το δέντρο είχε σχηματίσει μια γέφυρα πάνω από τη χαράδρα.

«Πάμε», είπε το σκιάχτρο.

Με οδηγό το σκιάχτρο, οι φίλοι προχώρησαν. Τα γρυλίσματα των Καλιντά δυνάμωναν. Το σκιάχτρο τους εμπύχωνε να συνεχίσουν και να συναντηθούν στην απέναντι πλευρά. Τεράστια ζώα με σώμα αρκούδας και κεφάλι τίγρης έτρεχαν ξοπίσω τους. Το λιοντάρι, τελευταίο στη σειρά, γύρισε και βρυχήθηκε όσο πιο δυνατά μπορούσε. Αυτό σταμάτησε τα Καλιντά για μια στιγμή, μετά, όμως, άρχισαν να τρέχουν ξανά, ακόμα πιο αγριεμένα. Τελικά, η Ντόροθι πέρασε τη γέφυρα. Ακολούθησε ο ξυλοκόπος και μετά το λιοντάρι. Τα Καλιντά ετοιμάστηκαν να περάσουν κι αυτά τη γέφυρα. Η Ντόροθι φώναζε, ο Τότο γρύλιζε και γάβγιζε, το λιοντάρι βρυχιόταν και ο ξυλοκόπος έβαζε ασπίδα το τενεκεδένιο σώμα του. Όμως, τα Καλιντά δεν έκαναν πίσω.

«Ρίξτε τον κορμό!» ούρλιαξε το σκιάχτρο, που στεκόταν λίγο πιο πέρα.

Χωρίς δεύτερη σκέψη και με την ενθάρρυνση των

φίλων του, ο Μπράντλεϊ άρχισε να κόβει τον κορμό με το τσεκούρι του μέχρι που η γέφυρα έσπασε.

Το σκιάχτρο ήταν σίγουρο ότι οι δύο εχθροί τους θα έκαναν ένα μεγάλο σάλτο ελπίζοντας να φτάσουν στην άλλη πλευρά. Έκλεισε τα μάτια και δεν τα άνοιξε παρά μόνο όταν άκουσε τις κραυγές πόνου των δύο Καλιντά, που είχαν πέσει στον πάτο της χαράδρας. Η Ντόροθι αναστέναξε ανακουφισμένη και το λιοντάρι βρυχήθηκε από ευχαρίστηση. Μόνο ο ξυλοκόπος ήταν θλιμμένος.

Χρειάστηκαν μερικά λεπτά για να ανασυνταχθούν και να συνεχίσουν την πορεία τους στον χρυσαφένιο δρόμο. Η Ντόροθι ήταν εξαντλημένη και ρώτησε το λιοντάρι αν μπορούσε να ανέβει στην πλάτη του. Το σκιάχτρο έκανε το ίδιο, για να μην τους καθυστερήσει. Ήθελαν όλοι να φύγουν το συντομότερο από εκείνο το δάσος.

Αφού περπάτησαν αρκετά μέσα στη σιωπή, το σκιάχτρο είδε τον ενθουσιασμό της ομάδας να επανέρχεται και μετά να χάνεται ξανά. Αυτή τη φορά τους έκοβε τον δρόμο ένας ποταμός με δυνατά ρεύματα.

«Κοιτάξτε», τους είπε.

Κοίταξαν και ήταν ένα πανέμορφο τοπίο με πράσινα λιβάδια και καρπερά δέντρα με ώριμα φρούτα.

«Πώς θα περάσουμε;» ρώτησε η Ντόροθι.

Εκείνη τη στιγμή το σκιάχτρο είδε ένα κομμάτι ξύλου να επιπλέει. Πρότεινε να μαζέψουν όσο περισσότερα μπορούν.

«Με σχεδία! Φυσικά!» είπε η Ντόροθι.

**Ο Μάγος του Οζ,
Σεμπασιάν Πέρεζ -
Μπενζαμέν Λακόμπ,**

Εκδόσεις Κόκκινη Κλωστή Δεμένη

1 Ζωγραφίζω δύο από τους ήρωες της ιστορίας και γράφω έναν σύντομο διάλογο μεταξύ τους.

Ομαδική εργασία διαφοροποιημένη - σχετικά δύσκολη

Στη συνέχεια δημιουργούμε μια θεατρική απόδοση της ιστορίας με πολλούς ρόλους.

Οδηγίες:

- Χωριστείτε σε ομάδες και συνεργαστείτε.
- Σκεφτείτε και γράψτε το σενάριο της θεατρικής παράστασης (διαλόγους, σκηνές, αφήγηση).
- Καθορίστε ποιος/ποια θα παίξει κάθε ρόλο (π.χ. Ντόροθι, σκιάχτρο, λιοντάρι, τενεκεδένιος, μάγος).
- Σχεδιάστε ή κατασκευάστε τα κοστούμια και τα σκηνικά που θα χρειαστούν.
- Επιλέξτε ή δημιουργήστε μουσική που θα συνοδεύει την παράσταση (π.χ. τραγούδια, ήχους).
- Κάντε πρόβες και παρουσιάστε το έργο στο σχολείο σας.

5

Διαβάζω, σκέφτομαι και γράφω.

Στην ιστορία το σκιάχτρο θεωρείται άμυαλο καθώς είναι φτιαγμένο από άχυρο. Ωστόσο, στις δύο αυτές περιπέτειες φαίνεται ότι έχει ιδέες που βοηθούν την παρέα να προχωρήσει με ασφάλεια στο ταξίδι της. Βρίσκω στο κείμενο και γράφω εδώ αυτές τις δύο ιδέες του σκιάχτρου.

6

Ξαναγράφω τις προτάσεις βάζοντας τα ρήματα στον Ενεστώτα.

Ο ξυλοκόπος έκοψε ένα μεγάλο κορμό και το λιοντάρι τον έριξε με έναν εκκωφαντικό θόρυβο.

Το λιοντάρι, τελευταίο στη σειρά, γύρισε και βρυχήθηκε όσο πιο δυνατά μπορούσε.

Η Ντόροθι φώναζε, ο Τότο γρύλιζε και γάβγιζε, το λιοντάρι βρυχιόταν και ο ξυλοκόπος έβαζε ασπίδα το τενεκεδένιο σώμα του.

ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Το μόνο στο οποίο μπορούσε να βασιστεί για τυχόν κινδύνους ήταν η ακοή **του**.

Τα ζωγραφισμένα αυτιά **του** άκουγαν γρυλίσματα από μακριά.

Τα δόντια **τους** θα σκίσουν την τενεκεδένια **σου** πανοπλία σαν ύφασμα.

Οι λέξεις που φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι λέγονται κτητικές αντωνυμίες.

Οι κτητικές αντωνυμίες μπαίνουν μετά τα ουσιαστικά.

Έχουν δυνατούς και αδύνατους τύπους.

1

Υπογραμμίζω τις κτητικές αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις.

Η ιδέα του ήταν εξαιρετική.

Οι φίλοι του τον ενθάρρυναν να κόψει με το τσεκούρι του τον κορμό.

Τα γρυλίσματά τους φόβιζαν τους φίλους.

Συνέχισαν την πορεία τους στον χρυσαφένιο δρόμο.

Οι εχθροί τους έπεσαν στη χαράδρα.

2

Ξαναγράφω τις παρακάτω φράσεις, αντικαθιστώντας τις κτητικές αντωνυμίες με τους αδύνατους τύπους τους και το αντίστροφο.

το τσεκούρι του	το δικό του τσεκούρι
το καπέλο της	
	τα δικά τους ξύλα
η φωνή της	
	ο δικός της σκύλος
ο δρόμος τους	
	η δική του ιδέα

3

Υπογραμμίζω με κόκκινο χρώμα τα άρθρα και με πράσινο τις κτητικές αντωνυμίες.

Η Ντόροθι πέρασε τη γέφυρά τους έχοντας στην αγκαλιά της τον αγαπημένο της φίλο.

Χωρίς δεύτερη σκέψη και με την ενθάρρυνση των φίλων του, ο Μπράντλεϊ άρχισε να κόβει τον κορμό με το τσεκούρι του μέχρι που η γέφυρα έσπασε.

Ο ποταμός έκοβε τον δρόμο τους με δυνατά ρεύματα.

4

Συλλαβίζω τις παρακάτω λέξεις.

σκιάχτρο		κορμός	
εκκωφαντικός		τσεκούρι	
χαράδρα		λιοντάρι	
κατακόκκινο		πανοπλία	
εξαντλημένη		κορμός	
ασπίδα		ενθουσιασμός	

5

Συμπληρώνω τα υπογραμμισμένα επιρρήματα στον πίνακα.

Δεν μπορώ να πηδήξω τόσο μακριά.

Το λιοντάρι βρυχήθηκε όσο πιο δυνατά μπορούσε.

Μετά τα Καλιντά άρχισαν να τρέχουν ξανά, ακόμα πιο αγριεμένα.

Ξαφνικά, το λιοντάρι βρυχήθηκε.

Έτρεχαν βιαστικά για να γλιτώσουν από τα Καλιντά.

Το σκιάχτρο στεκόταν λίγο πιο πέρα.

Το λιοντάρι σταμάτησε απότομα.

Τελικά, η Ντόροθι πέρασε τη γέφυρα.

Μπροστά υπήρχε μια χαράδρα.

Η γέφυρα επιτέλους έσπασε.

Τα καλιντά δεν έκαναν πίσω.

ΧΡΟΝΙΚΑ	ΤΟΠΙΚΑ	ΤΡΟΠΙΚΑ	ΠΟΣΟΤΙΚΑ

Παραμυθοσαλάτα: Μια καινούρια ιστορία με καλούς ήρωες

Μια φορά κι έναν καιρό, σε ένα μαγικό δάσος, ζούσε η Κοκκινোসκουφίτσα, μια χαρούμενη και γενναία κοπέλα. Μια μέρα, καθώς περπατούσε στο δάσος, συνάντησε τον καλό Λύκο. Ο Λύκος, αντί για την κακή φήμη που τον ακολουθούσε, ήταν στην πραγματικότητα ένας φιλικός και προστατευτικός κάτοικος του δάσους. Ήθελε να βοηθάει τους άλλους και να διασφαλίζει ότι όλοι ζούσαν ειρηνικά.

Η Κοκκινোসκουφίτσα και ο καλός Λύκος αποφάσι-

σαν να επισκεφθούν το σπίτι των επτά νάνων, όπου ζούσε η αγαπημένη τους φίλη, η Χιονάτη. Οι νάνοι ήταν πολυάσχολοι με τις καθημερινές τους εργασίες και ήταν χαρούμενοι που είχαν επισκέπτες. Η Χιονάτη τους καλωσόρισε με ένα μεγάλο χαμόγελο και τους πρόσφερε φρέσκα φρούτα και μέλι από το δάσος.

Εκείνη την ημέρα, κοντά στο σπίτι των νάνων, περνούσαν και οι τρεις καλοί λύκοι από την ιστορία των τριών μικρών γουρουνιών. Αυτοί οι λύκοι δεν ήταν κακοί και καταστροφικοί, αλλά ήταν γνωστοί για την καλοσύνη και την αλληλεγγύη τους. Αντί να φυσούν και να γκρεμίζουν σπίτια, βοηθούσαν τα γουρουνάκια να χτίσουν γερά σπίτια για να είναι ασφαλή.

Η παρέα των ηρώων αποφάσισε να οργανώσει μια μεγάλη γιορτή στο δάσος, προσκαλώντας όλους τους φίλους τους. Στη γιορτή αυτή, προσκλήθηκαν και η καλή μάγισσα από την ιστορία της Ραπουνζέλ, καθώς και ο καλός δράκος από την ιστορία της Πριγκίπισσας και του Δράκου. Όλοι μαζί έφαγαν, γέλασαν και διασκέδασαν μέχρι αργά το βράδυ.

Κατά τη διάρκεια της γιορτής, οι φίλοι αντάλλαξαν ιστορίες και εμπειρίες, ενώ οι καλοί ήρωες συζήτησαν πώς θα μπορούσαν να κάνουν το δάσος ένα ακόμα καλύτερο μέρος για όλους. Με τη συνεργασία και την καλοσύνη τους, κατάφεραν να δημιουργήσουν μια κοινότητα γεμάτη ειρήνη, φιλία και αγάπη.

Και έτσι, σε αυτό το μαγικό δάσος, όλοι οι ήρωες, καλοί και πρώην κακοί, έζησαν ευτυχισμένοι και αγαπημένοι για πάντα.

Και ζήσαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα!

1

Απαντώ με ολοκληρωμένες προτάσεις στις παρακάτω ερωτήσεις.

A. Ποιοι χαρακτήρες άλλαξαν στην παραμυθοσαλάτα;

.....

.....

.....

B. Μπορούν τελικά οι κακοί χαρακτήρες να γίνουν καλοί; Γράψε ένα παράδειγμα.

.....

.....

.....

2

Με την ομάδα σας δημιουργήστε τη δική σας «παραμυθοσαλάτα» συνδυάζοντας χαρακτήρες και στοιχεία από διαφορετικά παραμύθια.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη

A. Σκεφτείτε: Πώς θα άλλαζε η ιστορία αν οι κακοί ήρωες γίνονταν καλοί;

B. Δημιουργήστε μια αφίσα για να παρουσιάσετε το παραμύθι σας. Καθαρογράψτε το παραμύθι σε ένα μεγάλο χαρτί (ή χαρτόνι κανσόν) και εικονογραφήστε το. Ζωγραφίστε δύο-τρεις εικόνες που ταιριάζουν με το κείμενο.

Γ. Επιλέξτε ένα μέρος της παραμυθοσαλάτας και δραματοποιήστε το.

Δ. Στο τέλος, παρουσιάστε τις αφίσες με τα εικονογραφημένα παραμύθια στην ολομέλεια της τάξης. Αν υπάρχει σχολική εφημερίδα, στείλτε τα παραμύθια για δημοσίευση.

ΜΥΘΟΙ

- 1. Προέλευση και σκοπός:** Οι μύθοι είναι παλιές ή αρχαίες ιστορίες που δημιουργήθηκαν για να εξηγήσουν φυσικά φαινόμενα, θρησκευτικές πεποιθήσεις ή πολιτιστικά έθιμα.
- 2. Πρόσωπα και γεγονότα:** Συχνά περιλαμβάνουν θεούς, ημίθεους, ήρωες και υπερφυσικά γεγονότα.
- 3. Πολιτιστική σημασία:** Έχουν βαθιά πολιτιστική και θρησκευτική σημασία και αντικατοπτρίζουν τις αξίες και τις πεποιθήσεις μιας κοινωνίας.
- 4. Πραγματικότητα:** Οι μύθοι συχνά θεωρούνταν αληθινοί από τους ανθρώπους της εποχής τους και εξηγούσαν τον κόσμο γύρω τους.
- 5. Παραδείγματα:** Οι μύθοι της Αρχαίας Ελλάδας, όπως, ο μύθος του Ηρακλή και των άθλων του.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

- 1. Προέλευση και σκοπός:** Τα παραμύθια είναι φανταστικές ιστορίες που δημιουργήθηκαν για ψυχαγωγία και συχνά περιλαμβάνουν ηθικά διδάγματα.
- 2. Πρόσωπα και γεγονότα:** Περιλαμβάνουν φανταστικούς χαρακτήρες όπως πριγκίπισσες, μάγους, δράκους και ζώα που μιλούν.
- 3. Πολιτιστική σημασία:** Αντικατοπτρίζουν κοινές ηθικές αξίες και διδάγματα, αλλά δεν έχουν την ίδια θρησκευτική ή πολιτιστική βαρύτητα με τους μύθους.
- 4. Πραγματικότητα:** Είναι αναγνωρισμένα ως φανταστικά και δεν θεωρούνται αληθινά.
- 5. Παραδείγματα:** Κλασικά παραμύθια όπως η «Σταχτοπούτα» και η «Κοκκινোসκουφίτσα».

Με λίγα λόγια, οι μύθοι εξηγούν και διδάσκουν για τον κόσμο και την κουλτούρα ενός λαού, ενώ τα παραμύθια ψυχαγωγούν και διδάσκουν ηθικά διδάγματα μέσα από φανταστικές ιστορίες.

Τι έμαθα σε αυτή την ενότητα;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.

1

2

3

4

Έμαθα να ξεχωρίζω τους μύθους από τα παραμύθια.

Να αναγνωρίζω τους χρόνους των ρημάτων.

Να εντοπίζω σε μία πρόταση τα βασικά της μέρη (υποκείμενο - ρήμα - αντικείμενο).

ΞΑΝΑΣΚΕΦΤΟΜΑΙ...

Στην προηγούμενη ενότητα, είχα περιγράψει τι είναι ένας μύθος και τι είναι ένα παραμύθι. Χωρίς να γυρίσω στη σελίδα εκεί, ξαναγράφω τι είναι μύθος και τι είναι παραμύθι. Συγκρίνω τα δύο κείμενα και βλέπω αν έχω κάνει καλύτερη περιγραφή τώρα.

Έχω μάθει πέντε νέες λέξεις; Ποιες είναι;

Έχουμε συνεργαστεί καλά στην ομάδα μας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα;

Λεξιλόγιο

Βασικές λέξεις ενότητας: Παραμύθια, ήρωας, μαγεία, βασίλειο, δράκος, πριγκίπισσα, περιπέτεια, θαύμα, καλοσύνη, θάρρος, φαντασία.

Ζευγάρια αντίθετων λέξεων: καλός - κακός, γενναίος - δειλός, πλούσιος - φτωχός, μαγεία - πραγματικότητα, ασφάλεια - κίνδυνος.

Εξερευνώντας την Επιστήμη με τα Πειράματα 5

Αναρωτιόμαστε...

Γιατί κάνουμε πειράματα;

Τι θα μάθουμε;

Να διατυπώνουμε υποθέσεις πριν και συμπεράσματα μετά από πείραμα.

Να σχεδιάζουμε και να πραγματοποιούμε πειράματα με καθημερινά υλικά.

Να συντάσσουμε σαφείς οδηγίες πειραμάτων (κείμενο οδηγιών).

Να χρησιμοποιούμε σωστά τους χρόνους των ρημάτων (ενεστώτας, αόριστος, μέλλοντας).

Να χειριζόμαστε αριθμητικά επίθετα και το «πολύ» (επίθετο/επίρρημα).

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Η επιστημονική μέθοδος.

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Πειράματα φυσικής και χημείας.

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΕ ΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη: Η χαρά της ανακάλυψης.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Πειράματα με καθημερινά υλικά.

Να σχηματίζουμε παραθετικά επιθέτων και να αναγνωρίζουμε τις παρομοιώσεις.

Να εμπλουτίζουμε το λεξιλόγιό μας (οικογένειες λέξεων, συνώνυμα και αντώνυμα) και να αξιοποιούμε το λεξικό μας.

Να διαβάζουμε κείμενα γνώσεων για πειράματα.

Κεντρική έννοια

Πειράματα

Έννοιες - κλειδιά

έρευνα

υπόθεση

παρατήρηση

πειράματα
φυσικής

πειράματα
χημείας

Σχετικές έννοιες

επιστήμη

αποτελέσματα

ανακάλυψη

εργαστήριο

υλικά

Βλέπουμε, σκεφτόμαστε, αναρωτιόμαστε

Α. Βλέπουμε την πρώτη εικόνα που έχει τίτλο: «Το ουράνιο τόξο που περπατάει».

1η εικόνα

Σκεφτόμαστε και προβληματιζόμαστε:
Η εικόνα δείχνει κάποιο παραμύθι; Είναι λάθος ο τίτλος; Τι σχέση έχει το ουράνιο τόξο με τα ποτήρια με τα χρωματιστά υγρά;

Μαντέψτε, ή όπως αλλιώς το λέμε, κάντε υποθέσεις για το τι σχέση μπορεί να έχει η εικόνα αυτή με τα μαθήματα της ενότητας αυτής.
Στο τέλος της ενότητας: σκεφτείτε, ήταν σωστές οι υποθέσεις σας;
Είχατε μαντέψει το περιεχόμενο της ενότητας αυτής;

2η εικόνα

Β. Η 2η εικόνα τι σχέση μπορεί να έχει με τα μαθήματα της ενότητας;
Μαντέψτε, ή όπως μάθαμε να το λέμε, κάντε υποθέσεις. Στο τέλος της ενότητας, θα σας λυθούν οι απορίες!

Ένα πείραμα φυσικής: Το νερό που περπατάει

Ένα διασκεδαστικό πείραμα που παρουσιάζει τις έννοιες του τριχοειδούς φαινομένου και της διαπνοής. Επιπλέον, είναι καταπληκτικό να βλέπετε τα χρώματα να ταξιδεύουν και να αναμειγνύονται!

Τα πώς και τα γιατί

Το νερό μπορεί να μετακινηθεί προς τα πάνω και μέσα στο χαρτί κουζίνας εξαιτίας μιας διαδικασίας που ονομάζεται τριχοειδές φαινόμενο. Συγκεκριμένα, το νερό ταξιδεύει στα μικροσκοπικά κενά των ινών του χαρτιού. Τα μόριά του παραμένουν κοντά το ένα στο άλλο λόγω της συνοχής, αλλά κολλάνε και στο χαρτί κουζίνας εξαιτίας της συνάφειας. Η διαδικασία αυτή μοιάζει με τη διαπνοή, κατά την οποία το νερό ταξιδεύει από τις ρίζες των φυτών στα φύλλα. Τα κενά μέσα στο χαρτί κουζίνας δρουν όπως τα τριχοειδή αγγεία των φυτών και τραβούν το νερό προς τα πάνω.

Υλικά

- νερό
- 6 διάφανα γυάλινα ή πλαστικά ποτήρια κόκκινο, κίτρινο και μπλε υγρό χρώμα ζαχαροπλαστικής
- 6 κομμάτια χαρτί κουζίνας

Οδηγίες

Βάλτε νερό σε τρία από τα ποτήρια, περίπου μέχρι τα 3/4. Προσθέστε σε καθένα από αυτά λίγες

σταγόνες χρώμα ζαχαροπλαστικής, ούτως ώστε να έχετε ένα ποτήρι με κόκκινο, ένα με κίτρινο και ένα με μπλε νερό. Τοποθετήστε τα ποτήρια σε κύκλο, εναλλάσσοντας ένα γεμάτο και ένα άδειο ποτήρι.

Διπλώστε στη μέση κάθε κομμάτι χαρτί κουζίνας και μετά πάλι κάθετα στη μέση, ώστε να φτιάξετε μακριές λωρίδες. Τοποθετήστε τη μία άκρη της λωρίδας σε ένα άδειο ποτήρι και την άλλη στο διπλανό γεμάτο ποτήρι. Πάρτε την επόμενη λωρίδα, βάλτε τη μία άκρη στο ίδιο γεμάτο ποτήρι και έπειτα, βάλτε την άλλη άκρη στο επόμενο άδειο ποτήρι. Επαναλάβετε ώσπου όλα τα ποτήρια να ενώνονται μεταξύ τους με χάρτινες λωρίδες. Θα δείτε ότι κάθε κομμάτι χαρτί αρχίζει αμέσως να απορροφά νερό. Περιμένετε μερικές ώρες ή όλο το βράδυ και θα δείτε ότι το νερό θα μετακινηθεί από τα γεμάτα ποτήρια στα άδεια και θα αναμειχθεί σχηματίζοντας νέα χρώματα και δημιουργώντας ένα ουράνιο τόξο!

Παραλλαγή

Κάντε διαφορετικούς συνδυασμούς με τα χρώματα ζαχαροπλαστικής και ανακατέψτε τα βάζοντάς τα να «περπατήσουν» μέσω των χαρτιών κουζίνας. Μπορείτε να δημιουργήσετε γαλαζοπράσινο, καφέ ή λαχανί;

100 απλές δραστηριότητες STEAM για μικρούς επιστήμονες και καλλιτέχνες
Αντρεα Σκαλτζο-Γι, Εκδόσεις Μεταίχμιο

1**Παιχνίδι ρόλων: Δημοσιογράφος ή επιστήμονας;****Εργασία σε ζευγάρια****1ος ρόλος:** Ο δημοσιογράφος κάνει ερωτήσεις για το πείραμα και κρατάει σημειώσεις.

1. Τι ακριβώς συνέβη στο πείραμα;
2. Γιατί νομίζεις πως το νερό μετακινήθηκε;
3. Αν κάτι δεν πήγαινε καλά, τι θα άλλαζες;

2ος ρόλος: Ο επιστήμονας απαντά στις ερωτήσεις και αν θέλει μπορεί να έχει ένα βιβλίο και να δείχνει εικόνες που βοηθούν στην κατανόηση του πειράματος.

Όταν τελειώσει η συνέντευξη, ο δημοσιογράφος γράφει ένα κείμενο, με βάση τις απαντήσεις του επιστήμονα.

Έπειτα, αλλάζουν ρόλους. Στο τέλος, συγκρίνουν τα δύο κείμενα και αποφασίζουν ποιο από αυτά εξηγεί καλύτερα το πείραμα.

2**Κάνουμε το πείραμα στην τάξη και σημειώνουμε τις παρατηρήσεις μας. Πέτυχε; Τι μας εντυπωσίασε; Αν δεν πέτυχε, τι μπορεί να φταίει; Τι έγινε λάθος; Τι μπορούμε να μάθουμε από το λάθος*;**

*Λάθη στα πειράματα

Παρά την κακή του φήμη, το λάθος πρωταγωνιστεί σε όλες τις διαδικασίες μάθησης, έρευνας και δημιουργίας. Λάθος στο λάθος έρχεται η επιτυχία και η ανθρωπότητα κατορθώνει να εξελίσσεται. Δε χρειάζεται να φοβόμαστε τα λάθη. Το λάθος είναι ο καλύτερος δάσκαλος και μπορεί πάντα να μας δείχνει τον δρόμο προς την επιτυχία.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΟΙ - ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΟΙ

3

Σκέψου πως είσαι βοηθός του/της δασκάλου/-ας. Συνεχίζω τις προτάσεις για να ολοκληρώσω τις οδηγίες του πειράματος.

Προσθέτουμε σε κάθε ποτήρι λίγες σταγόνες χρώμα ζαχαροπλαστικής, ώστε να

.....

Διπλώνουμε στη μέση κάθε κομμάτι χαρτί κουζίνας και μετά πάλι κάθετα στη μέση, ώστε να

.....

Περιμένουμε λίγες ώρες και θα δείτε ότι

.....

4

Μικρές λέξεις, μεγάλες αλλαγές!

Εργασία σε ομάδα

Αρχικά, ενώνουμε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τη λέξη που βρίσκεται στην παρένθεση. Στη συνέχεια, χρησιμοποιούμε διαφορετικό σύνδεσμο και συζητάμε αν έχει αλλάξει το νόημα.

Παράδειγμα:

Το νερό θα μετακινηθεί από τα γεμάτα ποτήρια στα άδεια. Το νερό θα αναμειχθεί σχηματίζοντας νέα χρώματα. (και)

Το νερό θα μετακινηθεί από τα γεμάτα ποτήρια στα άδεια και θα αναμειχθεί σχηματίζοντας νέα χρώματα.

Το νερό θα μετακινηθεί από τα γεμάτα ποτήρια στα άδεια, επειδή θα αναμειχθεί σχηματίζοντας νέα χρώματα. (επειδή). Είναι σωστό το νόημα;

Την επόμενη μέρα τα άδεια ποτήρια θα είναι γεμάτα. Το νερό έχει ταξιδέψει. (επειδή)

.....

.....

Περιμένετε μερικές ώρες. Περιμένετε όλο το βράδυ. (ή)

.....

.....

5

Στη τάξη μας ετοιμάζουμε την αφίσα του νερού! Αντιστοιχίζω τις προτάσεις για να μπουν στην αφίσα.

Το νερό της βρύσης είναι συνήθως καθαρό,	•	•	ώστε να διατηρούμε το σώμα μας ενυδατωμένο.
Ο ποταμός ξεχειλίζει,	•	•	αλλά είναι πάντα σημαντικό για το περιβάλλον.
Το νερό είναι απαραίτητο για τη ζωή,	•	•	καθώς χωρίς αυτό οι οργανισμοί δεν μπορούν να επιβιώσουν.
Το νερό μπορεί να είναι σε υγρή, στερεά ή αέρια μορφή,	•	•	επειδή βρέχει συνεχώς τις τελευταίες μέρες.
Πρέπει να πίνουμε αρκετό νερό κάθε μέρα,	•	•	όμως μερικές φορές μπορεί να χρειάζεται επιπλέον φιλτράρισμα.

Τελικό -v

Το τελικό -v διατηρείται ΠΑΝΤΑ:	Το τελικό -v άλλοτε παραμένει και άλλοτε χάνεται:*
στον ενικό του οριστικού άρθρου τον	στον ενικό του οριστικού άρθρου τη(v)
στον ενικό του αόριστου άρθρου έναν	στην προσωπική αντωνυμία αυτή(v), τη(v)
στον πληθυντικό του οριστικού άρθρου των	στα μόρια δε(v) και μη(v)
στην προσωπική αντωνυμία αυτόν, τον	
στο μόριο σαν	

*Οι λέξεις αυτές **διατηρούν** το τελικό **-v**, όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει:
από φωνήεν ή
από τα σύμφωνα κ, π, τ,
τα δίψηφα σύμφωνα μπ, ντ, γκ
και τα διπλά ξ, ψ.

Συμπληρώνω το τελικό -ν όπου χρειάζεται.
Συμβουλευόμαι τον κανόνα.

Ο καθηγητής έδειξε σε ένα..... μαθητή πώς να χρησιμοποιεί το..... μετρητή.
Πρέπει να προσέχουμε τη..... θερμοκρασία κατά τη διάρκεια του πειράματος.
Ο επιστήμονας κατέγραψε τα δεδομένα στο..... πίνακα.
Ο καθηγητής εξήγησε ότι δε..... πρέπει να αγγίζουμε τα εργαλεία χωρίς γάντια για λόγους ασφαλείας.
Το εργαστήριο διαθέτει ένα..... σύγχρονο εξοπλισμό για τις μετρήσεις.
Η Μαρία έβαλε τη..... ουσία στη..... φιάλη και ανακάτεψε προσεκτικά.
Η ομάδα μαθητών εργάζεται πάνω στο..... σχεδιασμό του πειράματος.
Ο βοηθός τοποθέτησε το..... μαγνήτη κοντά στο..... αγωγό.
Το αποτέλεσμα εξαρτάται από τη..... ακρίβεια της μέτρησης.
Μη..... ξεχάσεις να καταγράψεις όλες τις παρατηρήσεις σου κατά τη διάρκεια του πειράματος.
Ο καθηγητής μας προειδοποίησε να μη..... αγγίζουμε τα ηλεκτρικά καλώδια.
Ο δάσκαλος εξήγησε τη..... διαδικασία βήμα προς βήμα στους μαθητές.
Έγραψαν τη..... υπόθεση και τη..... μέθοδο του πειράματος στο τετράδιό τους.
Το πείραμα δε..... πέτυχε επειδή η θερμοκρασία δε..... ήταν σταθερή.

Ξαναγράφω τις προτάσεις ακολουθώντας τις οδηγίες.

Οι οδηγίες του πειράματος είναι διατυπωμένες στο β' πρόσωπο του πληθυντικού αριθμού στην Προστακτική του Αορίστου.

Βάλτε νερό σε τρία από τα ποτήρια, περίπου μέχρι τα 3/4.

Οι οδηγίες μπορούν να διατυπωθούν και με άλλους τρόπους.

Α. **Βάζουμε** νερό σε τρία από τα ποτήρια, περίπου μέχρι τα 3/4.

Δοκιμάζω να κάνω το ίδιο με τις ακόλουθες οδηγίες:

Προσθέστε σε κάθε ποτήρι λίγες σταγόνες χρώμα ζαχαροπλαστικής.

Πάρτε την επόμενη λωρίδα, **βάλτε** τη μία άκρη στο ίδιο γεμάτο ποτήρι και έπειτα **τοποθετήστε** την άλλη άκρη στο επόμενο άδειο ποτήρι.

B. **Να βάλετε** νερό σε τρία από τα ποτήρια, περίπου μέχρι τα 3/4.

Δοκιμάζω να κάνω το ίδιο με τις ακόλουθες οδηγίες:

Προσθέστε σε κάθε ποτήρι λίγες σταγόνες χρώμα ζαχαροπλαστικής.

Πάρτε την επόμενη λωρίδα, **βάλτε** τη μία άκρη στο ίδιο γεμάτο ποτήρι και έπειτα **τοποθετήστε** την άλλη άκρη στο επόμενο άδειο ποτήρι.

9

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τη λέξη «νερό» και συμπληρώνω τα κενά.

νερό (.....)

Σημασία:

Αντίθετο:

Συγγενικές λέξεις:

Ποια είναι η πρώτη λέξη της σελίδας και ποια η τελευταία;

..... και

Ποια λέξη προηγείται και ποια έπεται της λέξης «νερό»;

..... και

Προέλευση της λέξης «νερό».

Στα αρχαία ελληνικά υπάρχει η έκφραση «νηρόν ὕδωρ» που σημαίνει τρεχούμενο νερό, δηλαδή αυτό που βγαίνει από πηγή. Στη βυζαντινή εποχή η φράση έγινε «νεαρόν ὕδωρ» και πέρασε στα νέα ελληνικά «νε(α)ρό» - «νερό». Την αρχαία λέξη «ὑδωρ» τη χρησιμοποιούμε ακόμα και σήμερα.

Στο κρυπτόλεξο βρίσκω 12 παράγωγες και σύνθετες λέξεις.

Υ	Α	Δ	Ε	Τ	Β	Δ	Υ	Δ	Α	Τ	Ι	Ν	Ο	Σ	Ω	Σ	Β
Δ	Κ	Λ	Ο	Η	Ψ	Α	Γ	Β	Ι	Η	Φ	Ν	Ι	Γ	Δ	Υ	Κ
Ρ	Κ	Λ	Ε	Ψ	Υ	Δ	Ρ	Α	Η	Γ	Ο	Υ	Ρ	Ε	Κ	Δ	Ν
Α	Φ	Η	Ν	Σ	Δ	Σ	Γ	Σ	Ξ	Τ	Κ	Δ	Φ	Σ	Λ	Ρ	Δ
Γ	Ε	Μ	Υ	Δ	Ρ	Τ	Θ	Υ	Δ	Ρ	Α	Ρ	Γ	Υ	Ρ	Ο	Σ
Ω	Ρ	Κ	Δ	Φ	Α	Ρ	Ξ	Δ	Ρ	Ν	Η	Ο	Γ	Δ	Ι	Χ	Ψ
Γ	Υ	Ξ	Ρ	Η	Υ	Φ	Κ	Ρ	Τ	Φ	Υ	Φ	Τ	Ρ	Η	Ο	Δ
Ε	Ξ	Γ	Ε	Υ	Λ	Ω	Ι	Α	Φ	Δ	Γ	Ο	Η	Ο	Γ	Ο	Β
Ι	Θ	Θ	Ι	Ξ	Ι	Β	Η	Τ	Χ	Σ	Δ	Ρ	Υ	Γ	Δ	Σ	Υ
Ο	Κ	Γ	Ο	Ι	Κ	Υ	Ω	Μ	Β	Ε	Ψ	Ο	Ρ	Ε	Σ	Η	Ξ
Τ	Ν	Ν	Κ	Λ	Ο	Ξ	Δ	Ο	Κ	Υ	Β	Σ	Δ	Ι	Ω	Ξ	Ν
Υ	Δ	Ρ	Ε	Υ	Σ	Η	Ψ	Σ	Θ	Τ	Ξ	Ρ	Σ	Ο	Δ	Κ	Ω
Ι	Ψ	Ο	Υ	Φ	Ρ	Μ	Α	Φ	Υ	Δ	Α	Τ	Ω	Σ	Η	Γ	Χ
Κ	Β	Π	Η	Ω	Φ	Κ	Σ	Υ	Τ	Ω	Θ	Γ	Χ	Κ	Υ	Ω	Σ
Ν	Υ	Ξ	Τ	Ε	Σ	Ι	Θ	Ο	Ρ	Κ	Η	Δ	Φ	Ο	Ω	Ο	Γ

Αντιστοίχισε τις εκφράσεις της αριστερής στήλης με τη σωστή ερμηνεία στη δεξιά στήλη.

Πνίγομαι σε μια κουταλιά νερό.	●	●	Είναι σχεδόν ίδιοι.
Μπήκε το νερό στ' αυλάκι.	●	●	Έμαθα ένα κείμενο να το λέω γρήγορα, το αποστήθισα.
Ήπιε το αμίλητο νερό.	●	●	Έφτασα κοντά στον στόχο μου, αλλά τελικά δεν τα κατάφερα να τον ολοκληρώσω.
Νερό κι αλάτι.	●	●	Δεν μπορώ να αντιμετωπίσω την παραμικρή δυσκολία.
Καραβοκύρης του γλυκού νερού.	●	●	Διψάσαμε.
Πίνω νερό στο όνομά του.	●	●	Ας ξεχάσουμε ότι είπαμε και ας δώσουμε τέλος στην παρεξήγηση.
Έφτασα στην πηγή και δεν ήπια νερό.	●	●	Για όποιον είναι μόνον για εύκολα.
Το έμαθα νεράκι.	●	●	Δεν μιλάει πολύ.
Μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό.	●	●	Οδηγώ μια υπόθεση σε καλό δρόμο.
Είπαμε το νερό νεράκι.	●	●	Θαυμάζω κάποιον.

Επιστημονικές πληροφορίες: Η ΜΝΗΜΗ

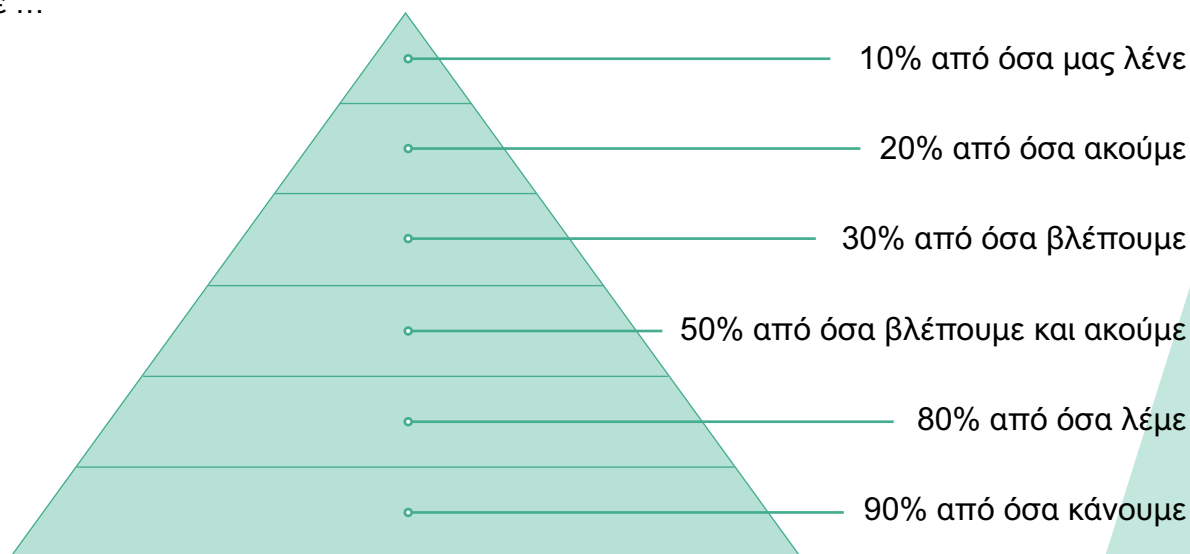
Πώς λειτουργεί η μνήμη;

Η μνήμη σου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητά σου να χρησιμοποιείς τις πέντε αισθήσεις

σου: όσο πιο έντονη είναι η προσοχή σου, τόσο περισσότερο αυξάνεται ο αριθμός των νευρώνων που δραστηριοποιούνται και τόσο περισσότερο ενισχύεται η μνήμη σου.

Η πυραμίδα της μάθησης

Συγκρατούμε ...

Τα διαφορετικά είδη μνήμης

Η **βραχυπρόθεσμη μνήμη** ή εργασιακή είναι η μνήμη του σήμερα. Σου επιτρέπει να κρατάς πληροφορίες στο μυαλό σου για πολύ λίγο χρόνο (λιγότερο από ένα λεπτό) και, ανάλογα με το κάθε άτομο, να θυμάσαι μεταξύ πέντε και εννέα ψηφίων ή λέξεων.

Όμως για να θυμάσαι, πρέπει τα μηνύματα να εγγραφονται στην **μακροπρόθεσμη μνήμη**. Η μακροπρόθεσμη μνήμη αποθηκεύει, καταγράφει, ταξινομεί και οργανώνει τις γνώσεις, τις αναμνήσεις και όλη την ιστορία σου, για μεγάλο χρονικό διάστημα.

μα. Ονομάζεται διαφορετικά ανάλογα με το είδος των πληροφοριών (οπτικές, ακουστικές, απτικές, οσφρητικές...) που φυλάει.

Η σημασία του ύπνου

Είναι σημαντικό να έχεις έναν ύπνο «επισκευαστή»: το μυαλό επωφελείται από το διάστημα της ξεκούρασης, για να καταγράψει στη μνήμη τις πληροφορίες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της ημέρας με τη μορφή αναμνήσεων. Πραγματοποιεί, επίσης, μία επιλογή των πληροφοριών, αποθηκεύοντας τα σημαντικά στοιχεία και παραλείποντας τις λεπτομέρειες.

**Κάνω τις δοκιμασίες
και σημειώνω την επίδοσή μου.**

1. Τι πήγε καλά; Τι δεν πήγε καλά; Χρειάζεται να βελτιώσω κάτι;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ποια δοκιμασία μου φάνηκε δυσκολότερη; Γιατί;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**3. Απομνημονεύω, για να κάνω τι;
Σημειώνω στο κείμενο έναν δικό μου λόγο.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1

Συμπληρώνω τα κενά με τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα.

A. Έχω διαβάσει (18) βιβλία για τη βελτίωση της μνήμης μου.

Οι ερευνητές ανέλυσαν τα δεδομένα από
(115) συμμετέχοντες σε μια μελέτη για τη μνήμη.

Ο καθηγητής μας έδειξε (4) τεχνικές για την ενίσχυση της μνήμης.

Στην έρευνα συμμετείχαν (39) άτομα με διαφορετικά επίπεδα μνήμης.

Πρέπει να επαναλάβεις το μάθημα τουλάχιστον (2) φορές για να το απομνημονεύσεις.

B. Ο ερευνητής εξέτασε
(54) ασθενείς για να μελετήσει τις επιπτώσεις της ηλικίας στη μνήμη.

Σε μια έρευνα για τη μνήμη,
(93) φοιτητές υποβλήθηκαν σε δοκιμές απομνημόνευσης λέξεων.

Η βιβλιοθήκη διαθέτει
(181) βιβλία που επικεντρώνονται στις τεχνικές βελτίωσης της μνήμης.

Ο καθηγητής παρουσίασε
(26) διαφάνειες με πληροφορίες για τη μνήμη.

..... (573) συμμετέχοντες
ολοκλήρωσαν ένα πείραμα για να αξιολογηθεί η βραχυπρόθεσμη και η μακροπρόθεσμη μνήμη τους.

2

Συμπληρώνω τα κενά με τα τακτικά αριθμητικά επίθετα.

Στην (1η) συνεδρία της έρευνας, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να θυμηθούν μια λίστα με λέξεις.

Η (2η) φάση του πειράματος περιλάμβανε τη χρήση οπτικών βοηθημάτων για την ενίσχυση της μνήμης.

Στη (12η) εβδομάδα του προγράμματος, οι φοιτητές παρατήρησαν σημαντική βελτίωση στη μνήμη τους.

Το (11ο) κεφάλαιο του βιβλίου εξηγεί τις διαφορές μεταξύ βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης μνήμης.

Ο (8ος) μήνας της μελέτης επικεντρώθηκε στην επίδραση της διατροφής στη λειτουργία της μνήμης.

3**Σημειώνω τα υπογραμμισμένα επιρρήματα στη στήλη που ταιριάζουν.**

Ο άνθρωπος κινήθηκε χρήγoρα προς την έξοδο.
 Η μηχανή ακουγόταν πολύ δυνατά.
 Οι μαθητές εργάστηκαν επιμελώς στο πρόγραμμα.
 Το τραγούδι ακούστηκε δυνατά στο δωμάτιο.
 Οι φοιτητές συζητούσαν χαμηλόφωνα στην αίθουσα.
 Ο ποδηλάτης κατέβηκε από το ποδήλατό του απότομα.
 Τα παιδιά παίζανε έξω όλη την ημέρα.
 Τα πουλιά πετούσαν ψηλά στον ουρανό.
 Ο διευθυντής μίλησε σοβαρά στη συνέλευση.

ΧΡΟΝΙΚΑ	ΤΟΠΙΚΑ

ΠΟΣΟΤΙΚΑ	ΤΡΟΠΙΚΑ

4**ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: Φτιάχνουμε το δικό μας παιχνίδι μνήμης!**

Φτιάχνουμε το δικό μας παιχνίδι μνήμης!

1. Παίρνουμε 22 μικρά ορθογώνια χαρτόνια και φτιάχνουμε **ζευγάρια καρτών** (δηλαδή 44 κάρτες συνολικά).
2. Επιλέγουμε ένα **θέμα** (π.χ. ονόματα, μαθήματα, χώρους του σχολείου, χρώματα, φαγητά) και είτε **γράφουμε** είτε **ζωγραφίζουμε** κάτι σχετικό πάνω στις κάρτες.

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτοκόλλητα ή να εκτυπώσουμε μικρές εικόνες αν θέλουμε!

3. **Μπερδεύουμε τις κάρτες** και τις απλώνουμε αναποδογυρισμένες στο τραπέζι.
4. Ο πρώτος παίκτης ανοίγει δύο κάρτες:
 - **Αν είναι ίδιες**, τις κρατά και ξαναπαίζει.
 - **Αν είναι διαφορετικές**, τις αναποδογυρίζει ξανά και παίζει ο επόμενος.
5. Το παιχνίδι τελειώνει όταν ανοίξουν όλα τα ζευγάρια.
6. **Νικητής** είναι αυτός που έχει μαζέψει τις περισσότερες κάρτες!

Ένα πείραμα για το συναίσθημα: Το γελόδεντρο!

Ξεκινάμε...

Κάποιες μέρες δεν προλαβαίνουμε να γελάσουμε ή να χαμογελάσουμε μέσα στην τάξη, καθώς η μία άσκηση μας πάει στην άλλη και η ύλη μας πιέζει... Μα, ας σταθούμε λίγο, προλάβουμε να χαμογελάσουμε σήμερα; Ας κάνουμε ένα διάλειμμα από το ασφυκτικό πρόγραμμα και ας μοιραστούμε χαμόγελα! Ή μάλλον να τα φτιάξουμε κιόλας!

Στην τάξη...

Κατ' αρχάς, παίρνουμε κομμάτια από λευκά χαρτονάκια και ζωγραφίζουμε ένα ή παραπάνω όμορφα, υπέροχα, μικρά και μεγαλύτερα χαμόγελα! Στη συνέχεια, κόβουμε περιμετρικά τα χαμόγελα και τα κρατάμε μπροστά μας! Ύστερα, κάθε παιδί παρουσιάζει το χαμόγελο ή τα χαμόγελα που έφτιαξε και μοιράζεται έναν λόγο που έχει εκείνη τη μέρα να χαμογελά! Αν δεν έχει εκείνη τη μέρα, σκέφτεται κάτι που γενικά το κάνει να χαμογελάει: ένα παιχνίδι, μια αγκαλιά ενός συγγενή, κάποια νίκη ή επιτυχία, μια στιγμή που θέλει να μοιραστεί. Αφού παρουσιάσουμε όλα τα παιδιά τα χαμόγελά μας και όλους αυτούς τους όμορφους λόγους που μας ενέπνευσαν, περνάμε στην επόμενη φάση!

- Α, ωραίο χαμόγελο έφτιαξες σήμερα!

Περνάμε σε κάθε χαμόγελο από μία κλωστή ή έναν

σπάγκο και βγαίνουμε στην αυλή. Ψάχνουμε σε όλη την αυλή σημεία που θα μπορούσε το χαμόγελό μας να «φυτρώσει»: δέντρα, δηλαδή, ή θάμνους, όπου θα μπορούσαμε να κρεμάσουμε τα χαμόγελά μας, ώστε να τα μετατρέψουμε από δέντρα σε γελόδεντρα! Όταν το κάνουμε, μπορούμε να κρεμάσουμε και μια πινακίδα με το σύνθημα «κεραστείτε χαμόγελο», ώστε τα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου σε κάποιο διάλειμμα να δουν ότι μπορούν να υιοθετήσουν από ένα! Έτσι, η χαρά μας εξαπλώνεται και εκτός τάξης και μπορούμε να δούμε στο τέλος της ημέρας ή την επόμενη αν έμεινε κάποιο που δεν το υιοθέτησαν. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα έχουν όλα εξαφανιστεί, γιατί όλο και κάποιος θα το είχε τόσο πολλή ανάγκη!

Στο σπίτι

Στο σπίτι το Γελόδεντρο μπορεί να είναι ένας όμορφος τρόπος να κλείσει η μέρα. Φτιάχνοντας ένα δέντρο από χαρτόνι στο δωμάτιό μας ή τοποθετώντας ένα μικρό φυτό σε γλάστρα, κάθε βράδυ πριν κοιμηθούμε φτιάχνουμε ένα χαμόγελο, γράφουμε στην πίσω πλευρά κάτι που μας έκανε να χαμογελάσουμε τη μέρα εκείνη και το κρεμάμε στο δέντρο, χιτίζοντας μέρα τη μέρα την θετική μας άμυνα στη ζωή.

**Καλώς ήρθες στον κόσμο που μπορείς
Μάριος Μάζαρης, Εκδόσεις Μεταίχμιο**

Ακόμα κι αν όλα πάνε στραβά, το πιο ωραίο στραβό είναι η καμπύλη ενός χαμόγελου.

Ήξερες ότι οι επιστήμονες έχουν καταγράψει 18 διαφορετικούς τύπους χαμόγελου, ενώ για ένα χαμόγελο μπορούν να χρησιμοποιηθούν πέντε έως 53 διαφορετικοί μύες του προσώπου;

1 ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Φτιάχνουμε το γελόδεντρο της τάξης μας. Σχεδιάζω ένα χαμογελαστό πρόσωπο με χαρτόνι και στην πίσω πλευρά γράφω για ποιο λόγο χαμογελάω. Βάζω μία κλωστή και το κρεμάω σε ένα δέντρο στην αυλή του σχολείου.

2 Γράφω τρία πράγματα/καταστάσεις που με κάνουν να χαμογελώ.

3 Γράφω τρία πράγματα που μπορώ να κάνω για να χαμογελάσουν η μαμά και ο μπαμπάς.

4 Εκτός από τη χαρά, σημαντικό συναίσθημα είναι και η λύπη. Σημαντικό είναι να αναγνωρίζω τι με κάνει να λυπάμαι και να στενοχωριέμαι. Γράφω τρία πράγματα/καταστάσεις που με στενοχωρούν.

Τι μπορώ να κάνω για να διώξω τη λύπη;

ΕΠΙΘΕΤΟ Ο ΠΟΛΥΣ - Η ΠΟΛΛΗ - ΤΟ ΠΟΛΥ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
Γεν.	του πολύ/του πολλού	της πολλής	του πολύ/του πολλού
Αιτ.	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
Κλ.	-	-	-
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
Γεν.	των πολλών	των πολλών	των πολλών
Αιτ.	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
Κλ.	-	-	-

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Το επίθετο ο πολύς - η πολλή - το πολύ γράφεται:

α) με **-λυ-** στην ονομαστική και αιτιατική του ενικού αριθμού του αρσενικού και ουδέτερου γένους

πολύς θόρυβος

πολύ νερό

β) με δύο **-λλ-** στο θηλυκό του ενικού αριθμού και στα τρία γένη του πληθυντικού αριθμού

πολλή βροχή

πολλοί άνθρωποι

πολλές γυναίκες

πολλά παιδιά

1

Κλίνω τις συνεκφορές: ο πολύς θόρυβος, η πολλή ώρα, το πολύ φαγητό.

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.		
Γεν.		
Αιτ.		
Κλ.		

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.		
Γεν.		
Αιτ.		
Κλ.		

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
Ον.		
Γεν.		
Αιτ.		
Κλ.		

2

Συμπληρώνω τα κενά με το επίθετο ο πολύς - η πολλή - το πολύ.

Ο χρόνος που περάσαμε μαζί με την οικογένειά μου στις διακοπές ήταν ανεκτίμητος.

Νιώθω ευγνωμοσύνη για τη βοήθεια που μου πρόσφεραν φίλοι μου.

Το κλάμα του μωρού μας ανησύχησε.

Από τον φόβο δεν μπορώ να κουνηθώ.

Κρατάω αναμνήσεις από τις ευτυχισμένες στιγμές των διακοπών.

Τα όνειρα που έχω για το μέλλον μου με εμπνέουν να προχωρήσω.

Με στηρίζουν φίλοι σε κάθε δύσκολη στιγμή.

Η αγάπη που λαμβάνω από την οικογένειά μου με κάνει να νιώθω ασφάλεια.

πολύ - πολλοί - πολλή: Πώς θα καταλάβω ποιο είναι το σωστό;

Το **επίρρημα πολύ** μπαίνει μπροστά από επίθετο ή από άλλο επίρρημα ή συνοδεύει ρήμα.

π.χ. πολύ δυνατός - πολύ όμορφη - πολύ αργά - έφαγα πολύ.

Το **επίθετο πολλή** μπαίνει πάντα μπροστά από θηλυκό ουσιαστικό.

π.χ. πολλή βροχή - πολλή ώρα - πολλή κίνηση.

ΠΡΟΣΟΧΗ! πολύ όμορφη γυναίκα (παρότι είναι θηλυκό - η όμορφη γυναίκα - η λέξη πολύ εδώ λειτουργεί ως επίρρημα).

Το **επίθετο πολλοί** μπαίνει μπροστά από αρσενικά ουσιαστικά στον πληθυντικό.

π.χ. πολλοί φίλοι - πολλοί άνδρες.

3

Συμπληρώνω τα κενά με τις λέξεις: πολλή, πολύ, πολλοί.

Η μαθήτριά επέδειξε επιμονή στην επίλυση των ασκήσεων.

Αγόρασα πολλά βιβλία για τις διακοπές μου επειδή μου αρέσει να διαβάζω

Στην εκδήλωση παρευρέθησαν θαυμαστές της τέχνης.

Οι μαθητές έδωσαν προσοχή στη συγκεκριμένη άσκηση.

Το αντικείμενο απαιτεί αφοσίωση.

Οι περισσότεροι μαθητές έδωσαν χρόνο στην προετοιμασία του προγράμματος.

Στο πάρτι είχαμε φαγητό και πολλά ποτά για τους καλεσμένους.

Οι διαφημίσεις είχαν ενδιαφέρον και προσέλκυσαν πολλούς ανθρώπους.

Η επιχείρηση προσέλκυσε πολλούς επενδυτές λόγω της καλής προοπτικής.

Στον λόγο χρησιμοποιούμε διάφορες εκφράσεις, τα σχήματα λόγου, για να γίνει πιο όμορφος. Ένα από τα σχήματα λόγου είναι η παρομοίωση, την οποία τη χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να τονίσουμε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό σε ένα πρόσωπο, ένα ζώο ή ένα πράγμα. Το παρομοιάζουμε ή το συγκρίνουμε με κάτι άλλο πολύ γνωστό. Για να σχηματίσουμε μια παρομοίωση χρησιμοποιούμε τις λέξεις σαν, όπως, μοιάζει με.

π.χ. Περπατάει αργά σαν χελώνα.

Είναι ψηλός όπως το κυπαρίσσι.

Στο κολύμπι μοιάζει με δελφίνι.

4

Ενώνω και σχηματίζω παρομοιώσεις.

Είναι δυνατός σαν	•	• τον σκύλο με τη γάτα.
Κοιμάται σαν	•	• πουλάκι.
Έλεγε ότι έλεγα σαν	•	• τον Ηρακλή.
Τρώγονται σαν	•	• την παπαρούνα.
Έγινε κόκκινος σαν	•	• το πανί.
Κόλλησε σαν	•	• το λάδι.
Η θάλασσα ήταν ήρεμη σαν	•	• τον παπαγάλο.
Μόλις άκουσε τα δυσάρεστα νέα, άσπρισε σαν	•	• τη μύγα στο μέλι.

5

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τις παρακάτω λέξεις και συμπληρώνω τον πίνακα.

ΛΕΞΗ	ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΑΝΤΙΘΕΤΟ	ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ
χαίρομαι				
λυπάμαι				
στενοχωριέμαι				
ενθουσιάζομαι				

*Φτιάχνω μία δική μου πρόταση με την κάθε λέξη.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Ένας επιστήμονας στο εργαστήριό του δεν είναι μόνο ένας τεχνικός: είναι και ένα παιδί που έρχεται αντιμέτωπο με γεγονότα στη φύση, που τον συναρπάζουν, όπως ένα παραμύθι.

«Τίποτε στη ζωή μας δεν είναι για να το φοβόμαστε, παρά μόνο για να το καταλάβουμε.»

*Μαρί Κιουρί, επιστήμονας
Βαρσοβία, Πολωνία 1867 - Παρίσι, Γαλλία 1934*

Το σπουδαίο κορίτσι που όταν μεγάλωσε ανακάλυψε τη ραδιενέργεια και κέρδισε δύο βραβεία Νόμπελ

Υπάρχουν εκατομμύρια πλανήτες στον ουρανό. Ένας απ' αυτούς, πολύ μικροσκοπικός, ονομάζεται 7000 Κιουρί.

Θέλω να τον φαντάζομαι ως αστέρι, μολονότι δεν είναι πολύ φωτεινός. Μου φέρνει στον νου το ηλιόλουστο γραφείο του πατέρα μου, στο σπίτι μας στη Βαρσοβία. Είχα περάσει τόσες ώρες εκεί όταν ήμουν μικρή. Υπήρχαν δοκιμαστικοί σωλήνες, γυάλινες πιπέτες και αμπούλες με παράξενα σχήματα. Υπήρχε ακόμα και ένα ηλεκτροσκόπιο που μετρούσε το ηλεκτρικό φορτίο του σώματός μας.

«Πρόσεχε!» με προειδοποιούσε ο πατέρας μου. «Αυτά είναι τα εργαλεία της δουλειάς μου.» Εγώ, όμως, που εκείνη την εποχή ήμουν ακόμα η Μαρία Σκουοντόφσκα, έβρισκα περισσότερο ενδιαφέρον σε αυτά παρά στις κούκλες. Μεγαλώνοντας, θα περνούσα πολλά χρόνια σε ένα ρημαγμένο εργαστήριο του Παρισιού, μελετώντας το φαινόμενο της ραδιενέργειας. Δούλευα μέρα νύχτα, ξεπαγιάζοντας τον χειμώνα και ιδρώνοντας το καλοκαίρι, με το νερό να στάζει από τη στέγη όταν είχε καταιγίδα. Παρ' όλα αυτά, η επιστήμη παρέμεινε ένα πολύ σοβαρό και συναρπαστικό παιχνίδι.

Το παραδέχομαι. Όταν ήμουν μικρή, μου άρεσε πολύ η μελέτη και το σχολείο. Ίσως επειδή εκείνη την εποχή η Πολωνία ήταν υποταγμένη στη Ρωσία και ήταν δύσκολο να σπουδάσει κάποιος. Μας είχαν απαγορεύσει να μιλάμε τη γλώσσα μας, να διαβάζουμε την ιστορία μας, να διαβάζουμε τους συγγραφείς μας. Στις γυναίκες δεν επιτρεπόταν να πάνε ούτε στο πανεπιστήμιο.

Μετά το λύκειο παρακολούθησα μυστικά, για ένα σύντομο χρονικό διάστημα, μαθήματα στο Ιπτάμενο Πανεπιστήμιο που απευθυνόταν σε νεαρούς πατριώτες που αναζητούσαν την ελευθερία και την πρόοδο. Δυστυχώς, δεν υπήρχαν πολλά που θα μπορούσα να κάνω στα κρυφά.

Σε ηλικία 24 ετών, με τις οικονομίες μου από τη δουλειά της σερβιτόρας, μετακόμισα στο Παρίσι και γράφτηκα στη Σορβόνη. Τι υπέροχα! Μέσα σε ένα μικρό δωμάτιο στο Καρτιέ Λατέν, μπορούσα να ικανοποιήσω τη δίψα μου για βιβλία. Δεν έδινα καμία σημασία στο στομάχι μου που γουργούριζε, μελετούσα και ήμουν ευτυχισμένη. Έβγαινα έξω μόνο για να παρακολουθήσω μαθήματα φυσικής και χημείας, με τα οποία ήμουν παθιασμένη.

Πήρα πτυχίο και στα δύο πεδία. Και σκόπευα να συνεχίσω τις σπουδές μου όταν συνάντησα έναν επιστήμονα! Δεν είχα σκεφτεί ποτέ πολύ την αγάπη, αλλά ο Πιέρ Κιουρί ήταν ένας ξεχωριστός σύζυγος.

Περνούσαμε ώρες μιλώντας για πειράματα και τις πιο πρόσφατες επιστημονικές καινοτομίες.

Για παράδειγμα, εκείνες που σχετίζονταν με την ενέργεια που παρήγαγε το ουράνιο. Αποφασίσαμε να τη μετρήσουμε. Αγοράσαμε μια τεράστια ποσότητα πισσουρανίτη, ένα ορυκτό που περιείχε ουράνιο σε αφθονία, και αρχίσαμε να το λιώνουμε σε μεγάλα καζάνια. Αλλά ακόμα και αφότου διαχωρίστηκε από το ουράνιο, ο πισσουρανίτης συνέχισε να παράγει κάποια ενέργεια.

«Κάτι υπάρχει εδώ», είπα. «Και είναι πιο ισχυρό από το ουράνιο.»

Συνεχίσαμε να δουλεύουμε αδιάκοπα πάνω σ' αυτό, όταν συνειδητοποιήσαμε ότι περιείχε όχι ένα, αλλά δύο νέα χημικά στοιχεία! «Το πρώτο θα το ονομάσουμε πολώνιο προς τιμήν της πατρίδας μου», ανακοίνωσα γεμάτη χαρά. Το δεύτερο εξέπεμπε μια απαλή, γαλάζια λάμψη και έδειχνε πιο ενεργό. «Έχει ένα πολλά υποσχόμενο χρώμα», ψιθύρισε σαηνευμένος ο Πιέρ. «Θα το ονομάσουμε ράδιο», πρότεινα εγώ «και την ενέργειά του ραδιενέργεια».

Αν θέλαμε να αναγνωριστούν οι ανακαλύψεις μας, όμως, από την επιστημονική κοινότητα, έπρεπε να προσδιορίσουμε το ατομικό βάρος του ραδίου. Αρχίσαμε πάλι να πειραματιζόμαστε.

Έβαλα 20 κιλά πισσουρανίτη μέσα σε ένα καζάνι, το έλιωσα, το φιλτράρισα, το έβγαλα από το καζάνι και πρόσθεσα άλλα 20 κιλά, χωρίς να σταματάω. Δεν υπήρχε εξαερισμός στο εργαστήριό μας διότι δε γνώριζα τότε πόσο βλαβερές ήταν αυτές οι αναθυμιάσεις σε αυτές τις δόσεις... για να μην αναφέρω τις ακτινοβολίες!

Όσπου μια μέρα, σημείωσα επιτέλους στο ημερολόγιο μου: $RA = 225,93$. Βάρος του ατόμου του ραδίου! Τα είχαμε καταφέρει!

Πιστεύω ότι το ράδιο είχε κάτι μαγικό.

Τα ημερολόγιά μου παραμένουν ραδιενεργά ακόμα και σήμερα και αυτός είναι ο λόγος που φυλάσσονται μέσα σε κουτιά με επένδυση μολύβδου. Για να τα συμβουλευτεί κάποιος χρειάζεται ειδική προστασία. Ωστόσο, σε κατάλληλες δόσεις η ραδιενέργεια χρησιμοποιείται για ακτίνες Χ. Επομένως, αποτελεί ένα όπλο κατά του καρκίνου, και αυτή είναι η πιο μαγική του ιδιότητα.

Το 1903 τιμηθήκαμε με το βραβείο Νόμπελ της Φυσικής. Ήμουν η πρώτη γυναίκα στον κόσμο που έλαβε αυτό το βραβείο. Δυστυχώς, έπειτα από λίγο καιρό ο Πιέρ πέθανε, αφήνοντάς με μόνη με δύο μικρά κορίτσια. Αφοσιώθηκα στη δουλειά περισσότερο από ποτέ, για να μην αισθάνομαι τόσο πόνο.

Είχα πολλά να κάνω. Για αρχή πήρα τη θέση του Πιέρ ως καθηγήτρια στη Σορβόνη. Ήμουν η πρώτη γυναίκα στην οποία ανατέθηκε αυτή η δουλειά. Κατόπιν, ίδρυσα ένα ινστιτούτο για να συνεχιστεί η έρευνά μας και, επιπλέον, δημοσιοποίησα τη μέθοδο που είχα χρησιμοποιήσει για να απομονώσω το ράδιο, αφού βεβαιώθηκα ότι η χρήση του χωρίς περιορισμούς θα επιτρεπόταν και σε άλλους επιστήμονες στον κόσμο.

Το 1911 τιμήθηκα με ένα δεύτερο βραβείο Νόμπελ Χημείας. Εκπληκτικό! Ήμουν ο πρώτος άνθρωπος που έλαβε ποτέ δύο Νόμπελ, και τα δύο σε διαφορετικά πεδία! Μετά, ξέσπασε ο πόλεμος. Ζήτησα και μου έφτιαξαν μια μικρότερη συσκευή ακτίνων Χ, έμαθα να οδηγώ, φόρτωσα το μηχανήμα σε ένα φορτηγό και άρχισα να πηγαίνω κάθε μέρα στο μέτωπο, όποτε υπήρχαν τραυματισμένοι στρατιώτες που χρειάζονταν θεραπεία. Ελπίζω ότι βοήθησα να σωθούν άνθρωποι με τη δουλειά μου.

**20 σπουδαία κορίτσια που άλλαξαν τον κόσμο,
Εκδόσεις Διόπτρα**

Θα άξιζε τον κόπο ακόμα και αν
είχα σώσει μόνο μία ζωή.

Με το ζευγάρι μου, επιλέγουμε μια παράγραφο από το κείμενο και αναλαμβάνουμε τον ρόλο του θεατρικού αναγνώστη/αφηγητή και τον ρόλο της ίδιας της Μαρί Κιουρί.

1ος ρόλος – Αφηγητής

Διαβάζω δυνατά και με θεατρικό τρόπο το απόσπασμα:

«Σε ηλικία 24 ετών, με τις οικονομίες μου από τη δουλειά της σερβιτόρας, μετακόμισα στο Παρίσι και γράφτηκα στη Σορβόνη. Τι υπέροχα! Μέσα σε ένα μικρό δωμάτιο στο Καρτιέ Λατέν, μπορούσα να ικανοποιήσω τη δίψα μου για βιβλία. Δεν έδινα καμία σημασία στο στομάχι μου που γουργούριζε, μελετούσα και ήμουν ευτυχισμένη. Έβγαινα έξω μόνο για να παρακολουθήσω μαθήματα φυσικής και χημείας, με τα οποία ήμουν παθιασμένη.»

2ος ρόλος – Μαρί Κιουρί

Ακούω προσεκτικά και, με βάση το απόσπασμα, «γίνομαι» η Μαρί Κιουρί. Με λίγα λόγια, λέω τι ένιωθα εκείνη την εποχή: ποιες δυσκολίες αντιμετώπισα, τι με δυσκόλευε, τι μου έδινε δύναμη.

Σημείωση: Τα ζευγάρια αναλύουν όλες τις παραγράφους του κειμένου.

Όταν όλα τα ζευγάρια ολοκληρώσουν την εργασία, παρουσιάζουμε στην τάξη τι καταλάβαμε και τι νιώσαμε.

Κρατάμε τις σημαντικότερες φράσεις και τα πιο δυνατά συναισθήματα.

Τα γράφουμε σε μια αφίσα με τίτλο: «Η Μαρί Κιουρί μας μιλά για τα όνειρά της».

Ψάχνουμε κατάλληλο φωτογραφικό υλικό για την αφίσα.

Βάζουμε την αφίσα στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης μας!

3 Βρίσκω στο κείμενο φράσεις που να δείχνουν...

... ότι η Μαρί Κιουρί επέτρεψε στους επιστήμονες να χρησιμοποιήσουν την ανακάλυψή της.

.....

... ότι η Μαρί Κιουρί αγαπούσε πολύ την επιστήμη.

.....

... γιατί ο Πιέρ Κιουρί ήταν ένας ξεχωριστός σύζυγος.

.....

4 Συμπληρώνω τα κενά με πληροφορίες του κειμένου.

Η Μαρί Κιουρί ήταν μια σπουδαία που άφησε ανεξίτηλο το σημάδι της στην ιστορία της Γεννήθηκε το 1867 στην και από μικρή ηλικία έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για τις επιστήμες.

Μετανάστευσε στη για να συνεχίσει τις σπουδές της και εκεί γνώρισε τον σύζυγό της, Πιερ Κιουρί, με τον οποίο συνεργάστηκε στενά. Μαζί τα ραδιενεργά στοιχεία και Το 1903, η Μαρί και ο Πιερ Κιουρί τιμήθηκαν με το Φυσικής για τις ανακαλύψεις τους. Μετά τον θάνατο του συζύγου της, η Μαρί συνέχισε την έρευνά της και έγινε η γυναίκα που δίδαξε στο της

Το , τιμήθηκε με το Νόμπελ Χημείας για την απομόνωση του ραδίου. Η Κιουρί ήταν η πρώτη και η μοναδική γυναίκα που κέρδισε δύο βραβεία Νόμπελ σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία.

5 Συνεχίζω τις προτάσεις.

Η Μαρί Κιουρί πήγαινε κάθε μέρα στο μέτωπο για να

.....

Αν κάποιος θελήσει να μελετήσει τα ημερολόγιά της, χρειάζεται ειδική προστασία, επειδή

.....

Η πιο μαγική ιδιότητα του ραδίου είναι

.....

Ενώνω τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τη λέξη στην παρένθεση.

Η Μαρί Κιουρί γεννήθηκε στην Πολωνία. Μετανάστευσε στη Γαλλία για να συνεχίσει τις σπουδές της. (αλλά)

.....

.....

Ήταν εξαιρετική μαθήτρια. Οι δάσκαλοί της ενθάρρυναν το ενδιαφέρον της για τις επιστήμες. (και)

.....

.....

Η Μαρί γνώρισε τον Πιερ Κιουρί στη Γαλλία. Άρχισαν να συνεργάζονται στις έρευνές τους. (όπου)

.....

.....

Οι έρευνές της ήταν καινοτόμες. Κέρδισε δύο βραβεία Νόμπελ. (επειδή)

.....

.....

Η Μαρί Κιουρί δεν πτοήθηκε από τις δυσκολίες. Είχε μεγάλη αφοσίωση στη δουλειά της. (καθώς)

.....

.....

Συμπληρώνω τα κενά επιλέγοντας την κατάλληλη λέξη από το σύννεφο.

όταν, ωστόσο, διότι,
αλλά, ενώ

..... πέθανε ο Πιερ, η Μαρί συνέχισε μόνη της τις επιστημονικές της έρευνες.

Το 1911 κέρδισε το δεύτερο Νόμπελ, είχε ήδη διακριθεί για τις ανακαλύψεις της.

Η συνεχής έκθεσή της στη ραδιενέργεια επηρέασε την υγεία της, δεν σταμάτησε να εργάζεται.

Η Μαρί Κιουρί ήταν πρωτοπόρος στην επιστήμη, άνοιξε τον δρόμο για τις γυναίκες επιστήμονες.

Πέθανε το 1934, η κληρονομιά της ζει μέσα από τα επιτεύγματά της και τις συνεισφορές της στην επιστήμη.

8

Βάζω τελικό -v, όπου χρειάζεται.

τη..... ανακάλυψη	δε..... σταμάτησε	τη..... βράβευσαν
το..... σύζυγο	το..... έλιωσαν	τη..... Μαρί
ένα..... επιστήμονα	τη..... φυσική	τη..... Κιουρί
τη..... συσκευή	τη..... χημεία	το..... πατέρα

9

Συμπληρώνω τα κενά με τα απόλυτα και τα τακτικά αριθμητικά επίθετα που είναι στην παρένθεση.

Η Μαρί Κιουρί κέρδισε (2) βραβεία Νόμπελ, (1) στη Φυσική και (1) στη Χημεία.

Πέρασε τα πρώτα (24) χρόνια της ζωής της στην Πολωνία πριν μετακομίσει στη Γαλλία.

Το (1903), έλαβε το (1) της βραβείο Νόμπελ για τις ανακαλύψεις της στη ραδιενέργεια.

Η Μαρί Κιουρί είχε (2) κόρες, την Ιρέν και την Εύα.

Το (1911), τιμήθηκε με το (2) βραβείο Νόμπελ, καθιστώντας την τη μοναδική γυναίκα που κέρδισε (2) Νόμπελ σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία.

10

Συμπληρώνω τα κενά με το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ και το επίρρημα πολύ.

Υπήρχε ενθουσιασμός στην επιστημονική κοινότητα για τις ανακαλύψεις της στη ραδιενέργεια.

Η ραδιενέργεια είχε ισχυρή επίδραση στην ιατρική, ειδικά στη θεραπεία του καρκίνου.

Οι κίνδυνοι από την έκθεση στη ραδιενέργεια ήταν μεγαλύτεροι απ' ό,τι είχαν αρχικά εκτιμήσει.

Η Μαρί Κιουρί αφιέρωσε χρόνο στη μελέτη της ραδιενέργειας, η οποία απαιτούσε ώρες εργασίας στο εργαστήριο.

Η ραδιενέργεια προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία, όταν υπάρχει χρόνος έκθεσης.

..... ερευνητές έχουν ασχοληθεί με τη ραδιενέργεια, αλλά η συμβολή της Μαρί Κιουρί ήταν σημαντική.

Η κατανόηση της ραδιενέργειας απαιτεί εξειδικευμένη γνώση και προσοχή στις λεπτομέρειες.

11

Αναζητώ άλλες γυναίκες που βραβεύτηκαν με Νόμπελ. Επιλέγω μία από αυτές και συμπληρώνω την ταυτότητά της. Την παρουσιάζω στους συμμαθητές μου.

Όνομα:

Εθνικότητα:

Βραβείο Νόμπελ

Χρονολογία

Της απονεμήθηκε το βραβείο, επειδή

.....

.....

.....

.....

12

Ο θαυμαστός κόσμος της φύσης: Πώς λειτουργεί; Κάνουμε δύο πειράματα.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη

Εργασία στην
ολομέλεια της τάξης

1ο Πείραμα: Πώς τρέφονται τα φυτά;

Θυμόμαστε τη 2η εικόνα στην εισαγωγή της ενότητας; Η εικόνα δείχνει ένα πείραμα! Ας το κάνουμε κι εμείς στις ομάδες μας. Το ερευνητικό μας ερώτημα είναι: Πώς τρέφονται τα λουλούδια;

Χρειαζόμαστε:

- 5 γυάλινα λεπτά και ψηλά βάζα
- 5 χρώματα ζαχαροπλαστικής
- 5 λευκά γαρύφαλλα

Τι θα κάνουμε:

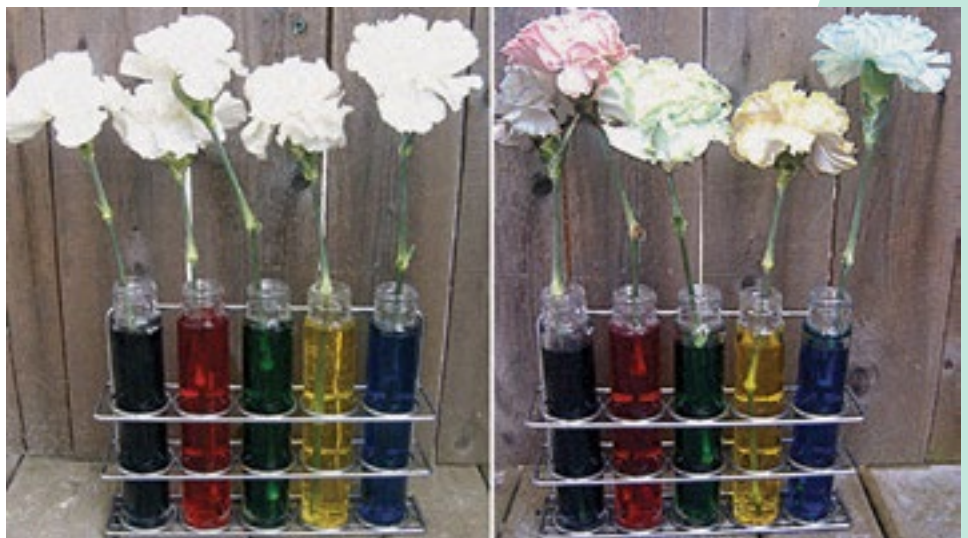
1. Τοποθετούμε τα βάζα στη σειρά.
2. Βάζουμε ένα διαφορετικό χρώμα ζαχαροπλαστικής σε κάθε βάζο και τα γεμίζουμε με νερό της βρύσης.
3. Στη συνέχεια, προσθέτουμε σε κάθε δοχείο ένα λευκό γαρύφαλλο.

Τι παρατηρούμε: Την επόμενη μέρα, κάθε γαρύφαλλο θα έχει χρωματιστεί όπως το χρώμα του νερού στο βάζο του!

Τι μας δείχνει το πείραμα αυτό: Το πείραμα μας δείχνει ότι τα λουλούδια απορροφούν το νερό και ό,τι αυτό περιέχει. Όταν το νερό είναι χρωματισμένο, το χρώμα μεταφέρεται μέσα στο φυτό, δείχνοντας πως τα λουλούδια αντλούν θρεπτικά συστατικά και υγρασία από το περιβάλλον τους μέσω της απορρόφησης του νερού.

Συμπέρασμα:

Το πείραμα μάς δείχνει τη σπουδαιότητα του καθαρού νερού για την υγεία των φυτών, καθώς αυτά απορροφούν όχι μόνο το νερό, αλλά και οτιδήποτε διαλυμένο σε αυτό.

2ο Πείραμα: Πώς μένουν στεγνοί οι πιγκουίνοι;

(πληροφορίες για τους πιγκουίνους
βρίσκουμε στο ψηφιακό αντικείμενο)

Ας κάνουμε το πείραμα που ακολουθεί για να δούμε πώς οι πιγκουίνοι μένουν στεγνοί. Το ερευνητικό μας ερώτημα είναι: Πώς προστατεύονται οι πιγκουίνοι από το νερό;

Χρειαζόμαστε:

- Πρότυπο πιγκουίνου (εκτυπωμένο σε λεπτό χαρτόνι)
- Λευκή κηρομπογιά
- Μπουκάλι σπρέι
- Νερό
- Μπλε χρώμα τροφίμων

Τι θα κάνουμε:

1. Εκτυπώνουμε το πρότυπο πιγκουίνου, που βρίσκουμε στο ψηφιακό αντικείμενο, σε λεπτό χαρτόνι.
2. Χρωματίζουμε προσεκτικά την κοιλιά του πιγκουίνου με λευκή κηρομπογιά, βεβαιώνοντας ότι δεν αφήνουμε κενά.
3. Βάζουμε νερό σε ένα μπουκάλι σπρέι και αναμειγνύουμε μερικές σταγόνες μπλε χρώματος τροφίμων.
4. Πριν ψεκάσουμε το νερό, συζητάμε τι πιστεύουμε ότι μπορεί να συμβεί στη συνέχεια.
5. Τοποθετούμε τον πιγκουίνο οριζόντια και ψεκάζουμε δύο ή τρεις φορές μπλε νερό στην κοιλιά του.

Τι παρατηρούμε: Βλέπουμε πώς σχηματίζονται σταγόνες νερού, αλλά δεν διαπερνούν την κηρώδη επίστρωση στην κοιλιά του πιγκουίνου.

Τι μας δείχνει το πείραμα αυτό: Το πείραμα μας δείχνει ότι η κηρώδης επίστρωση δημιουργεί ένα προστατευτικό στρώμα πάνω στο χαρτί του πιγκουίνου, παρόμοια με την κηρώδη στρώση στα φτερά των πιγκουίνων. Αυτό το στρώμα αποτρέπει το νερό από το να διαπεράσει, κρατώντας τους πιγκουίνους στεγνούς.

Συμπέρασμα: Το πείραμα μάς δείχνει πώς οι πιγκουίνοι και άλλα θαλάσσια πουλιά προστατεύονται από το νερό χάρη στην κηρώδη επίστρωση στα φτερά τους. Αυτή η επίστρωση βοηθά τα πουλιά να παραμένουν στεγνά και ζεστά στις ψυχρές και υγρές συνθήκες του περιβάλλοντός τους.

Τι έμαθα σε αυτή την ενότητα;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.

1

2

3

4

Έμαθα γιατί κάνουμε πειράματα και πόσο σημαντικές γνώσεις παίρνουμε από αυτά.

Έμαθα πώς να χρησιμοποιώ σωστά το επίθετο «πολύς/πολλή/πολύ».

Έμαθα τι είναι οι παρομοιώσεις και πώς να τις χρησιμοποιώ.

ΞΑΝΑΣΚΕΦΤΟΜΑΙ...

Τι έμαθα από όλα αυτά τα πειράματα; Μου φάνηκαν βαρετά ή ενδιαφέροντα;

Κατάλαβα πόσο σημαντικά είναι τα λάθη και ότι μπορούμε να μάθουμε από τα λάθη μας;

Έχω μάθει πέντε νέες λέξεις; Ποιες είναι;

Έχουμε συνεργαστεί καλά στην ομάδα μας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα;

Λεξιλόγιο

Βασικές λέξεις ενότητας: έρευνα, υπόθεση, παρατήρηση, πειράματα φυσικής, πειράματα χημείας, επιστήμη, αποτελέσματα, ανακάλυψη, εργαστήριο, υλικά.

Ζευγάρια αντίθετων λέξεων: επιτυχία - αποτυχία, λάθος - σωστό, θεωρία - πράξη, απόδειξη - υπόθεση, γνώση - άγνοια.

Βάσει του ν. 3966/2011, τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού/ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Blank white rectangular area at the bottom of the page, likely intended for text or a signature.